JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI

HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI MHE. PASCHAL KATAMBI PATROBASS (MB.), AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/27

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan akikagua Gwaride maalum la Jeshi la Magereza wakati wa Hafla ya kuhitimisha Mafunzo ya Uongozi Ngazi ya Juu Kozi Namba 28 na Uongozi Daraja la Pili Kozi Namba 48 kwa mwaka 2025/26 katika Viwanja vya Jeshi la Magereza, Ukonga Jijini Dar es Salaam.

DODOMA ***MEI, 2026***

Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan akimuapisha Mhe. Paschal Katambi Patrobass (Mb.) kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi tarehe 13 Januari 2026 Ikulu ya Chamwino, Jijini Dodoma.

Mhe. Paschal Katambi Patrobass (Mb.),
Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

Mhe. Ayoub Mohammed Mahmoud (Mb.),
Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi

Ndugu Ally Senga Gugu
Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

Dkt. Maduhu Isaac Kazi
Naibu Katibu Mkuu Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi

Camillus M. Wambura
Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi

Jeremiah Y. Katungu
Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza

John W. Masunga
Kamishna Jenerali wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

Dkt. Anna P. Makakala
Kamishna Jenerali wa Uhamiaji

James W. Kaji
Mkurugenzi Mkuu Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa

ORODHA YA VIFUPISHO

AFIS	*Automated Fingerprint Identification System*
APIS	*Advance Passengers Information System*
ATM	*Automated Teller Machine*
BAKWATA	Baraza Kuu la Waislamu Tanzania
CAMARTEC	*Centre of Agriculture Mechanization and Rural Technology*
CCT	*Christian Council of Tanzania*
CPCT	*Council of Pentecostal Churches of Tanzania*
DART	*Dar es Salaam Rapid Transit*
Dkt.	Daktari
DOD	*Drop on Demand*
DRC	*Democratic Republic of Congo*
EAC	*East African Community*
EACOP	*East African Crude Oil Pipeline*
eGA	*e-Government Authority*
EML	*Extra Mural Labour*
FSDT	*Financial Sector Deepening Trust*
GIZ	*Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit*
IAA	*Institute of Accountancy Arusha*
IGP	*Inspector General of Police*
IOM	*International Organisation for Migration*
LPG	*Liquefied Petroleum Gas*
LTD	*Limited*

Mb.	Mbunge
Mhe.	Mheshimiwa
MONUSCO	*Mission de l'organisation des Nations Unies pour la Stabilisations en Re'publique de'mocratique du Congo*
NACTVET	*National Council for Technical and Vocational Education and Training*
NHC	*National Housing Corporation*
NIDA	*National Identification Authority*
NIN	*National Identification Number*
NOC-MIS	*Non-Custodial Management Information System*
NSSF	*National Social Security Fund*
NUU	Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama
PHMIS	*Police Health Management Information System*
PIMIS	*Prisons Inmates Management Information System*
PNR	*Passenger Name Record*
PPP	*Public – Private Partnership*
REA	*Rural Energy Agency*
RSMIS	*Registration of Societies Management Information System*
RUWASA	*Rural Water Supply and Sanitation Agency*
SADC	*Southern African Development Community*
SGR	*Standard Gauge Railway*
SHIMA	Shirika la Magereza
SMS	*Short Message Service*

STAMICO	*State Mining Corporation*
TaFF	*Tanzania Forest Fund*
TAKUKURU	Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa
TASAF	*Tanzania Social Action Fund*
TCRA	*Tanzania Communication Regulatory Authority*
TEC	*Tanzania Episcopal Conference*
TEHAMA	Teknolojia ya Habari na Mawasiliano
TIPMIS	*Trafficking in Persons Management Information System*
TPA	*Tanzania Ports Authority*
TPF	*Tanzania Police Force*
TRITA	*Tanzania Regional Immigration Training Academy*
TV	*Television*
UAE	*United Arab Emirates*
UNDP	*United Nations Development Programme*
UNHCR	*United Nations High Commissioner for Refugees*
UNICEF	*United Nations Children's Fund*
UNISFA	*United Nations Interim Security Force for Abyei*
UNMISS	*United Nations Mission in South Sudan*
UNMIT	*United Nations Intergrated Mission in Timor-Leste*
UPS	*Uninterruptible Power Supply*
VETA	*Vocational Education and Training Authority*
WFP	*World Food Programme*

HOTUBA YA WAZIRI WA MAMBO YA NDANI YA NCHI MHE. PASCHAL KATAMBI PATROBASS (MB.), AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/27

A. UTANGULIZI

1. ***Mheshimiwa Spika,*** naomba kutoa hoja kwamba, Bunge lako lipokee na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha 2025/26 na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka wa Fedha 2026/27 yanayojumuisha Fungu 51 – Makao Makuu ya Wizara na Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa (NIDA); Fungu 28 – Jeshi la Polisi; Fungu 29 – Jeshi la Magereza; Fungu 14 – Jeshi la Zimamoto na Uokoaji; na Fungu 93 – Idara ya Uhamiaji.

2. ***Mheshimiwa Spika,*** awali ya yote napenda kutumia fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kunipa afya njema na kuniwezesha kuwasilisha Hotuba ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Mwaka 2026/27 kwa mara ya kwanza nikiwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi. Aidha, namshukuru kwa dhati Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuniamini na kuniteua kuwa Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi tarehe 08 Januari 2026. Namuahidi utii

usiogawanyika kwake, kwa Mungu na Katiba, na muda wote nitaviishi viapo vyangu.

3. ***Mheshimiwa Spika,*** kipekee nampongeza Mheshimiwa Rais kwa kuendelea kuliongoza vema Taifa kwa umahiri mkubwa na kuhakikisha kuwa maendeleo yaliyokusudiwa yanapatikana. Namuomba Mwenyezi Mungu aendelee kumjalia afya njema, hekima na busara katika kutekeleza majukumu yake.

4. ***Mheshimiwa Spika,*** pia natoa pongezi kwa Viongozi wote wa Kitaifa akiwemo Mhe. Dkt. Emmanuel John Nchimbi, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mhe. Dkt. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb.), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Mussa Azzan Zungu (Mb.), Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Daniel Baran Sillo (Mb.), Naibu Spika na Mhe. George Mcheche Masaju, Jaji Mkuu wa Mahakama ya Tanzania. Aidha, nawashukuru pia Wenyeviti wote wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.

5. ***Mheshimiwa Spika,*** viongozi hawa kwa pamoja wameonesha uwezo mkubwa katika kumsaidia Mhe. Rais kuliongoza Taifa letu na kupata mafanikio makubwa ya kitaifa tunayojivunia. Aidha, Wizara ya Mambo ya Ndani ya

Nchi inaahidi kuendelea kupokea na kutekeleza maelekezo ya viongozi hawa katika kuimarisha amani na usalama nchini.

6. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, natumia nafasi hii kuwapongeza na kuwashukuru Waheshimiwa Wabunge wote ikiwa ni pamoja na Wajumbe mahiri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama (NUU) chini ya uongozi wa Mhe. Najma Murtaza Giga (Mb.) na Makamu Mwenyekiti Mhe. Paschal Inyasi Chinyele (Mb.). Kamati hiyo imechambua kwa kina Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara na kutoa ushauri uliosaidia kuboresha bajeti ya mwaka 2026/27 na utendaji wa Wizara kwa ujumla.

7. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa masikitiko makubwa naomba kutoa pole kwako na wananchi wa majimbo yaliyopoteza wabunge wao ambao ni Mhe. William Vangimembe Lukuvi aliyekuwa Mbunge wa Isimani na Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera, Bunge, Uratibu na Wenye Ulemavu), Mhe. Jenista Joakim Mhagama aliyekuwa Mbunge wa Peramiho na Mhe. Halima Idd Nassor aliyekuwa Mbunge wa Viti Maalum (Wafanyakazi). ***Tunamuomba Mwenyezi Mungu aziweke roho zao mahali pema peponi, Amina***.

Mapitio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa Mwaka 2025/26

8. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara iliidhinishiwa bajeti ya jumla ya Shilingi tilioni 2.06. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 950.31 ni za Mishahara; Shilingi bilioni 701.70 za Matumizi Mengineyo; na Shilingi bilioni 415.14 za Miradi ya Maendeleo. Kwa upande wa fedha za Miradi ya Maendeleo, Shilingi bilioni 388.61 ni fedha za ndani na Shilingi bilioni 26.53 ni fedha za nje.

9. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Wizara imepokea jumla ya Shilingi tilioni 2.19. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 887.36 ni Mishahara; Shilingi bilioni 632.09 ni Matumizi Mengineyo; na Shilingi bilioni 670.34 za utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Fedha zilizopokelewa ni sawa na asilimia 106 ya bajeti yote ya Wizara na zinajumuisha Shilingi bilioni 414.34 zilizopokelewa kutoka Bajeti Kuu ya Serikali kwa ajili ya operesheni maalum pamoja na utekelezaji wa miradi ya maendeleo.

Ukusanyaji wa Maduhuli ya Serikali

10. ***Mheshimiwa Spika,*** katika Mwaka wa Fedha 2025/26 Wizara iliwekewa lengo la kukusanya maduhuli ya jumla ya Shilingi bilioni 428 kutokana na vyanzo vya ndani. Hadi

kufikia Aprili 2026 jumla ya Shilingi bilioni 332.33 zimekusanywa sawa na asilimia 77.65 ya lengo.

B. MAFANIKIO YALIYOPATIKANA KATIKA MWAKA WA FEDHA 2025/26 NA VIPAUMBELE VYA MWAKA 2026/27

Mafaniko Yaliyopatikana katika Mwaka wa Fedha 2025/26

11. ***Mheshimiwa Spika***, katika utekelezaji wa mpango na bajeti kwa mwaka 2025/26, Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imepata mafanikio mbalimbali ikiwemo: kuendelea kudumisha amani, utulivu na usalama nchini kwa kuwalinda raia na mali zao. Hali hiyo imechangia nchi yetu kuendelea kuwa kivutio kwa wageni wanaokuja nchini kwa shughuli mbalimbali ikiwemo uwekezaji na utalii.

12. ***Mheshimiwa Spika,*** pia Wizara imefanikiwa kutoa hifadhi salama kwa wafungwa na mahabusu katika magereza yote nchini pamoja na kupunguza hali ya msongamano magerezani kutoka wafungwa na mahabusu 27,088 katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 na kufikia 23,516 katika kipindi kama hicho mwaka 2025/26. Vilevile, imefanikiwa kuongeza wigo wa upatikanaji wa huduma ya Mahakama Mtandao kutoka magereza 66 hadi kufikia magereza 84 yenye huduma hiyo. Mafaniko hayo ni sehemu ya matokeo ya utekelezaji wa Mapendekezo ya Tume ya

Haki Jinai iliyoundwa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan tarehe 13 Januari 2023.

13. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imefanikiwa kukamilisha mradi wa ununuzi wa mitambo na vifaa vya kuzima moto na uokoaji wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 100. Kupitia mradi huo, Jeshi limepokea mitambo 150, boti 23 na helikopta moja (1) kwa ajili ya kuzima moto na uokoaji; magari matatu (3) ya kuzima moto wa kemikali; magari matano (5) ya kubeba maji; na mitambo miwili (2) ya kuvuta magari mabovu na yaliyopata ajali.

14. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Serikali imeboresha mifumo ya usalama katika viwanja vya ndege kwa kusanifu na kufunga mifumo ya *Advance Passengers Information System (APIS)* na *Passenger Name Record (PNR)* katika Viwanja vya Ndege vya Kimataifa vya Mwalimu Julius Nyerere, Kilimanjaro na Abeid Amani Karume pamoja na Kiwanja cha Ndege cha Mwanza. Mifumo hiyo itawezesha kupatikana kwa taarifa za abiria mapema, kuzichambua na kufanya maamuzi stahiki kabla ya abiria hao kuruhusiwa kuanza safari ya kuja nchini.

15. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imefanikiwa kuanzisha Kanda Maalum za Kiuhamiaji katika

Mikoa ya Kagera na Kigoma kwa lengo la kuongeza udhibiti wa wahamiaji haramu. Kupitia hatua hiyo, idadi ya ukamataji wa wahalifu wa makosa ya kiuhamiaji imeongezeka kutoka 19,071 kwa kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 na kufikia 49,469 kwa kipindi kama hicho kwa mwaka 2025/26.

16. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia NIDA kwa kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 imefanikiwa kusajili na kutambua watu 1,145,334 wenye umri wa miaka 18 na kuendelea ikilinganishwa na watu 844,994 waliosajiliwa na kutambuliwa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25, hivyo kufanya jumla ya watu waliosajiliwa na kutambuliwa kuwa 27,186,421; kutoa Namba za Utambulisho wa Taifa kwa watu 857,244 hivyo kufikisha jumla ya watu 22,654,206 waliopata Namba za Utambulisho; na kuunganisha taasisi 17 katika Mfumo wa Usajili na Utambuzi hivyo kufanya jumla ya taasisi zilizounganishwa kuwa 147.

17. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imefanikiwa kukamilisha ujenzi wa Mfumo wa kielektroniki wa Usajili na Usimamizi wa Jumuiya (RSMIS) na umeanza kutumika ambapo kwa sasa idadi ya jumuiya zilizosajiliwa ni 12,966. Aidha, huduma zote za usajili zinapatikana kupitia mfumo huo bila wateja kulazimika kufika Ofisi ya Msajili wa Jumuiya Makao Makuu ya Wizara Jijini Dodoma. Pia, imeanzisha Kituo cha Kupokea Taarifa za Uhalifu wa Usafirishaji Haramu wa

Binadamu kinachowawezesha wananchi kutoa taarifa za dharura na kupata elimu kwa kupiga simu bure kupitia namba 195.

18. ***Mheshimiwa Spika,*** katika suala la utunzaji wa mazingira, Wizara imeendelea kutekeleza Mkakati wa Taifa wa Matumizi ya Nishati Safi ya Kupikia (2024 – 2034) katika magereza yote 129. Aidha, Jeshi la Magereza kwa kushirikiana na Wakala wa Nishati Vijijini (REA) limewapatia majiko na mitungi ya gesi watumishi wote na kununua mashine 61 za kutengenezea mkaa mbadala kwa kutumia mabaki ya mimea. Vilevile, vyuo vya majeshi yote chini ya Wizara vimeachana na matumizi ya kuni katika kupikia na kuanza kutumia nishati safi.

Maeneo ya Kipaumbele katika Bajeti ya Mwaka wa Fedha 2026/27

19. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi itatekeleza maeneo nane (8) ya kipaumbele kama ifuatavyo:

(i.) Kuendelea kuboresha miundombinu ya vyombo vya usalama chini ya Wizara ikiwa ni pamoja na makazi ya maafisa, wakaguzi, askari na watumishi wasio askari;

(ii.) Kuendelea kuboresha upatikanaji wa vitendea kazi ikiwemo vyombo vya usafiri na usafirishaji kwa vyombo vya usalama vilivyopo chini ya Wizara;

(iii.) Kuendelea kufanya tafiti mbalimbali ili kubaini sababu za makosa mapya na kuweka mikakati ya kukabiliana nayo;

(iv.) Kuendelea kuboresha matumizi ya TEHAMA katika huduma zinazotolewa na Wizara pamoja na vyombo vyake;

(v.) Kuendelea kuwajengea uwezo watumishi na askari kwa kuwapatia mafunzo mbalimbali ili kuwaongezea weledi katika utekelezaji wa majukumu yao;

(vi.) Kuanza ujenzi wa Ofisi ya Makao Makuu ya NIDA Jijini Dodoma na Ofisi 31 za Usajili za Wilaya pamoja na Kituo cha mafunzo na matengenezo ya vifaa vya TEHAMA Kibaha;

(vii.) Kuanza ujenzi wa nyumba salama kwa ajili ya waathirika wa Usafirishaji Haramu wa Binadamu Jijini Dar es Salaam; na

(viii.) Kuimarisha shughuli za uzalishaji mali kupitia kilimo, mifugo na viwanda pamoja na utunzaji wa mazingira.

C. TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA 2025/26 NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA 2026/27

Utawala na Usimamizi wa Rasilimaliwatu

(i) Ajira kwa Watumishi

20. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 Wizara imeajiri jumla ya watumishi 10,238. Kati ya watumishi hao, Makao Makuu ya Wizara 84; Jeshi la Polisi 5,650; Jeshi la Magereza 1,564; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 1,444; Idara ya Uhamiaji 1,487 na NIDA tisa (9).

21. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27, Wizara inatarajia kuajiri watumishi 10,919. Kati ya hao, watumishi wa Makao Makuu ya Wizara 249; Jeshi la Polisi 8,040; Jeshi la Magereza 1,046; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 500; Idara ya Uhamiaji 1,000 na NIDA 84.

(ii) Mafunzo kwa Watumishi

22. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuboresha utendaji kazi, Wizara imewezesha upatikanaji wa mafunzo kwa jumla ya watumishi 13,475 ndani na nje ya nchi. Kati ya hao, Makao Makuu ya Wizara watumishi 172, Jeshi la Polisi 8,457; Jeshi la Magereza 2,030; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 1,358; Idara ya Uhamiaji 1,324 na NIDA 134.

23. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara imetenga jumla ya Shilingi bilioni 38.81 za kuwezesha mafunzo kwa watumishi 23,547. Kati ya hao, watumishi wa Makao Makuu ya Wizara 85; Jeshi la Polisi 15,508; Jeshi la Magereza 3,500; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 1,508; Idara ya Uhamiaji 2,789 na NIDA 157.

(iii) Upandishaji Vyeo

24. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali imeendelea kupandisha vyeo watumishi wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi ambapo kwa kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya watumishi 9,689 wamepandishwa vyeo kwa mchanganuo ufuatao: Makao Makuu ya Wizara watumishi 106; Jeshi la Polisi 5,539; Jeshi la Magereza 3,220; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 75; Idara ya Uhamiaji 693; na NIDA 56.

25. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara inatarajia kuwapandisha vyeo watumishi 23,089. Kati ya hao, watumishi wa Makao Makuu ya Wizara 73; Jeshi la Polisi 13,487; Jeshi la Magereza 6,579; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 833; Idara ya Uhamiaji 2,028 na NIDA 89.

(iv) Upimaji wa Utendaji Kazi

26. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuimarisha usimamizi na ufuatiliaji wa utendaji kazi. Wizara inaendelea na ukamilishaji wa ujenzi wa Mfumo wa Kielektroniki wa Upimaji

wa Utendaji Kazi wa maafisa, wakaguzi na askari wa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara. Jumla ya Shilingi bilioni 1.43 zimetumika, ambapo ujenzi huo umefikia asilimia 93 na unatarajia kukamilika ifikapo Juni 2026. Mfumo huo utasaidia kuboresha utekelezaji wa hatua mbalimbali za kiutumishi ikiwa ni pamoja na upandishaji cheo, likizo na mafunzo.

(v) Maeneo ya Ujenzi wa Ofisi, Vituo na Makazi

27. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi husika Wizara imepokea Shilingi bilioni 1.37 ili kuwezesha upatikanaji wa maeneo 133 kwa ajili ya ujenzi wa ofisi, vituo na makazi kwa watumishi. Kati ya maeneo hayo, Makao Makuu ya Wizara eneo moja (1); Jeshi la Polisi 20; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji 32; Idara ya Uhamiaji 71 na NIDA tisa (9).

28. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali imeendelea kuboresha mazingira ya utendaji kazi kwa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Kwa mwaka 2026/27 jumla ya Shilingi bilioni 3.2 zimetengwa ili kuwezesha upatikanaji wa maeneo kwa ajili ya ujenzi wa ofisi, vituo na makazi kwa watumishi. Kati ya fedha hizo, Jeshi la Polisi Shilingi milioni 300; Jeshi la Magereza Shilingi milioni 900; Jeshi la Zimamoto na Uokoaji Shilingi milioni 605; Idara ya Uhamiaji Shilingi bilioni 1.1 na NIDA Shilingi milioni 300.

29. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara inatoa shukrani za dhati kwa Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, kwa kutoa ajira, mafunzo, kuwezesha upandishaji vyeo na upatikanaji wa maeneo hayo. Hali hii imeongeza morali na tija kwa watumishi katika utendaji kazi wa Wizara.

HALI YA USALAMA NCHINI

30. ***Mheshimiwa Spika*****,** katika kuhakikisha usalama wa raia na mali zao, Wizara kupitia Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na Vyombo vya Ulinzi na Usalama imeendelea kufanya doria, misako na operesheni ili kubaini, kuzuia na kutanzua uhalifu. Ushirikiano huo umewezesha nchi yetu kuendelea kuwa katika hali ya amani na utulivu, hivyo kuwezesha raia kufanya kazi zao za kiuchumi na kijamii. Aidha, elimu kwa umma kuhusu utekelezaji wa falsafa ya Polisi jamii inaendelea kutolewa.

31. ***Mheshimiwa Spika*****,** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 makosa makubwa ya jinai yaliyotolewa taarifa katika vituo vya Polisi yalikuwa 39,027 ikilinganishwa na makosa 40,022 yaliyotolewa tarifa katika kipindi kama hiki mwaka 2024/25. Kupungua kwa makosa hayo kumetokana na kuongezeka kwa uelewa na ushirikiano wa jamii katika kubaini na kuzuia uhalifu. Kati ya makosa hayo 9,603 ni

makosa dhidi ya binadamu, 13,986 makosa dhidi ya maadili ya jamii, 14,794 makosa ya kuwania mali na 644 makosa ya uhalifu wa kifedha.

Uhalifu wa Kimtandao (Cyber Crimes)

32. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 makosa ya uhalifu wa kimtandao yaliyotolewa taarifa katika vituo vya polisi, yameongezeka kutoka makosa 748 mwaka 2024/25 hadi 1,323. Idadi ya makosa hayo imeongezeka kutokana na askari kutumia vifaa vya kisasa vya uchunguzi, kufanya operesheni, doria mtandaoni na mwitikio chanya wa wananchi kutoa taarifa kuhusu uhalifu wa mtandao.

33. ***Mheshimiwa Spika,*** katika Mwaka wa Fedha 2026/27 Wizara kupitia Jeshi la Polisi itaendelea kudhibiti uhalifu wa kimtandao ikiwemo matumizi mabaya ya mitandao ya kijamii na udukuzi wa taarifa za kimtandao kwa kuanzisha ofisi za kanda za upelelezi wa makosa ya uhalifu wa kimtandao katika Jiji la Dodoma na Zanzibar; kuweka mifumo ya ufuatiliaji wa shambulio la kimtandao; kuimarisha kikosi maalum cha kudhibiti taarifa potofu na uchochezi mtandaoni; kutoa elimu kwa umma kuhusu athari za kusambaza taarifa za uongo; na kufuatilia na kudhibiti akaunti hatarishi kwa kushirikiana na Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania – TCRA.

34. ***Mheshimiwa Spika*,** vilevile, Wizara kupitia Jeshi la Polisi imeendelea kutekeleza programu maalum za mafunzo ya kuwajengea uwezo maafisa, wakaguzi na askari ili kukabiliana na uhalifu mpya ikiwemo uhalifu wa mtandaoni. Hadi kufikia Aprili 2026 maafisa, wakaguzi na askari 157 wamepata mafunzo ya uchunguzi wa makosa ya kimtandao, sayansi ya uchunguzi wa alama za vidole na uchunguzi wa hati zenye mashaka.

35. ***Mheshimiwa Spika*,** watumishi hao wamepatiwa mafunzo ya uchambuzi wa tabia za wahalifu, uchunguzi wa kisayansi wa vifaa vya kielektroniki, usimamizi wa masuala ya kiusalama wakati wa majanga, kupambana na ugaidi wa kimataifa na kuwajengea uwezo katika uchunguzi wa kisayansi. Mafunzo hayo yametolewa katika nchi za Brazil, India, Uturuki, Korea Kusini, Misri na Urusi.

36. ***Mheshimiwa Spika*,** Wizara kupitia Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na Vyombo vingine vya Ulinzi na Usalama imeendelea kuimarisha ulinzi na usalama katika miradi ya kimkakati ikiwemo: Reli ya Kiwango cha Kimataifa (SGR), Daraja la John Pombe Magufuli - Kigongo Busisi, Mradi wa Bomba la Mafuta Ghafi la Afrika Mashariki (EACOP), Bwawa la Kuzalisha Umeme la Julius Nyerere, Mradi wa Gesi ya Asili, Bandari Kavu ya Kwala na Viwanja vya Ndege kwa kupanga askari na kufanya doria katika miradi hiyo.

Operesheni Zilizofanyika

37. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Jeshi la Polisi limefanya operesheni mbalimbali nchini za kudhibiti matukio ya uhalifu. Kupitia operesheni hizo, Jeshi limefanikiwa kukamata silaha 187 na risasi 196. Silaha zilizokamatwa ni aina ya *Shortgun* 45, Bastola sita (6), *Rifle* 10, *Mark IV* nne (4) na Magobole 122. Aidha, jumla ya watuhumiwa 169 walikamatwa na kufikishwa mahakamani na kesi zao zinaendelea.

38. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, kupitia operesheni hizo jumla ya nyara za Serikali 3,618 zenye uzito wa kilogramu 99,642 na gramu 94 zimekamatwa. Makosa hayo yalihusisha watuhumiwa 1,175 ambao walifikishwa mahakamani na kesi zao ziko katika hatua mbalimbali.

Usalama Barabarani

39. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Polisi imeendelea kudhibiti makosa ya usalama barabarani yanayosababisha vifo na majeruhi kwa kufanya doria katika barabara mbalimbali nchini. Kupitia doria hizo, jumla ya madereva 3,051,541 waliokiuka sheria za usalama barabarani walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria ikiwemo kuwapa onyo, kuwatoza faini, kuwafikisha mahakamani na kuwafungia leseni. Aidha, Jeshi

limeendelea kushirikiana na wadau wa usalama barabarani kutoa elimu kwa umma kuhusu matumizi sahihi ya barabara kupitia vyombo vya habari, shule za msingi na sekondari, vituo vya maegesho ya pikipiki na bajaji na vituo vya mabasi.

40. ***Mheshimiwa Spika,*** takwimu zinaonesha kuwa, matukio ya usalama barabarani yaliyotolewa taarifa katika vituo vya Polisi nchini yamepungua kutoka 1,322 katika kipindi cha Julai 2024 hadi Aprili 2025 na kufikia 1,233 katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2025/26.

41. ***Mheshimiwa Spika,*** katika matukio hayo, jumla ya watu 1,066 walipoteza maisha ikilinganishwa na watu 1,275 waliopoteza maisha katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25 ikiwa ni upungufu wa asilimia 16.4. Vilevile, watu 1,869 walijeruhiwa ikilinganishwa na watu 2,278 waliojeruhiwa kwa kipindi kama hicho mwaka 2024/25 ikiwa ni upungufu wa asilimia 18.

42. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara kupitia Jeshi la Polisi itaendelea na mikakati ya kusimamia ipasavyo sheria ya usalama barabarani kwa kufanya doria na kuchukua hatua stahiki kwa wanaokiuka sheria hiyo. Pia, Wizara kupitia Jeshi itaendelea kushirikiana na wadau wengine kutoa elimu kwa umma kupitia vyombo vya habari na mitandao ya kijamii kuhusu matumizi sahihi ya barabara

kwa mujibu wa sheria. Hatua hizo zinalenga kuimarisha hali ya usalama barabarani.

Ushirikishwaji wa Wananchi katika Kubaini, Kuzuia na Kutanzua Uhalifu

43. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuimarisha ulinzi na usalama kwenye jamii, Wizara kupitia Jeshi la Polisi imeendelea kuwapangia vituo vya kazi wakaguzi wa polisi katika kata na shehia zote nchini. Hadi kufikia Aprili 2026 kata 2,645 na shehia 307 tayari zimepangiwa wakaguzi wa polisi. Aidha, kata 1,315 na shehia 81 zilizobaki wamepangwa askari wa vyeo vya chini wakati taratibu za kuwapata wakaguzi zinaendelea. Vilevile, kata 195 na shehia 10 tayari zimepatiwa pikipiki kwa ajili ya kuwawezesha wakaguzi/askari hao kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi.

44. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia falsafa ya Polisi Jamii, Wizara kupitia Jeshi la Polisi imetoa elimu ya ulinzi shirikishi kwa wananchi katika kata 3,960 na shehia 388. Elimu hiyo imetolewa katika makanisa, misikiti, vyuo, shule, madrasa, vituo vya maegesho ya pikipiki na bajaji, mikutano na vikao. Pia, elimu hiyo imetolewa kupitia mitandao ya kijamii ya polisi (TPF website, Instagram, X - Twitter, Youtube channel – Usalama TV) na kufuatiliwa na wananchi 1,943,515 na vipindi 17,952 vya redio na runinga vimefanyika.

Dawati la Jinsia na Watoto

45. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kukabiliana na makosa ya ukatili wa kijinsia na unyanyasaji wa watoto, Wizara kupitia Jeshi imetoa elimu ya kubaini na kuzuia makosa hayo kwa wananchi 503,750. Vilevile, wakufunzi 20 walipata mafunzo ya polisi jamii na 30 mafunzo ya jinsia na ulinzi wa mtoto kutoka vyuo vya polisi na kufanya mapitio ya vitini vya kufundishia na kiongozi cha mwalimu. Aidha, wataalamu 25 wa sayansi ya uchunguzi wa makosa ya jinai kutoka Mikoa ya Dar es Salaam, Dodoma, Kaskazini Unguja, Kusini Unguja, Mjini Magharibi, Pwani, Tanga na Mkoa wa Kipolisi Rufiji walipewa mafunzo ya namna ya kukusanya vielelezo vya kesi za ukatili wa kijinsia na unyanyasaji. Mafunzo hayo yaliwezeshwa na wataalamu kutoka nchini Uingereza na kufadhiliwa na Shirika la Maendeleo la Ujerumani – GIZ.

46. ***Mheshimiwa Spika,*** ili kukabiliana na uhalifu wa ukatili wa kijinsia na unyanyasaji dhidi ya watoto katika mwaka 2026/27, Wizara kupitia Jeshi la Polisi itaendelea kuwajengea uwezo watendaji waliopo kwenye Dawati la Jinsia na Watoto. Pia, kuimarisha ushirikiano na wadau, matumizi ya vifaa vya kisasa na kutoa elimu kwa wananchi kuhusu umuhimu wa kutoa taarifa za ukatili wa kijinsia na watoto. Aidha, Shilingi bilioni 1 zimetengwa kwa ajili ya

kugharamia ujenzi wa ofisi ya Jinsia Makao Makuu ya Polisi Dodoma.

Ulinzi wa Amani Nje ya Nchi

47. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Polisi imeendelea kutoa mchango katika operesheni za Ulinzi wa Amani (Peace Keeping Missions) nje ya nchi. Operesheni hizo zinahusisha ulinzi wa amani Sudani Kusini (UNMISS), Sudani (UNISFA) na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo (MONUSCO). Ushiriki huo unawaongezea ujuzi, uzoefu, weledi na nidhamu inayokidhi viwango vya kitaifa na kimataifa hali inayoiletea sifa Taifa letu.

Ujenzi wa Majengo ya Polisi

48. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya Shilingi bilioni 18.58 zimetolewa kwa ajili ya kuendeleza mradi wa maboresho ya Shule ya Polisi Tanzania - Moshi ikiwemo mabweni matano (5) ya ghorofa yenye uwezo wa kuishi wanafunzi 2,870 na nyumba mbili (2) za ghorofa zenye uwezo wa kuishi familia 24; kuendeleza ujenzi wa jengo moja (1) lenye ghorofa mbili (2) la makazi ya familia 12 za askari katika kambi ya Polisi Buyekera Mkoa wa Kagera; kuendelea na ujenzi wa ofisi ya Kamanda wa Polisi Mkoa wa Songwe; kumalizia ujenzi wa ofisi ya Kamanda wa Polisi wa Mkoa wa Manyara na *Rest House* ya

Polisi Mkoa wa Arusha; na ukarabati wa jengo la Makao Makuu ya Jeshi la Polisi Jijini Dodoma (RUWASA).

49. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Wizara kupitia Jeshi imepokea Shilingi bilioni 3 kwa ajili ya kuendeleza mradi wa ujenzi wa majengo nane (8) ya ghorofa ya kuishi familia 96 katika kambi ya Kikosi cha Kutuliza Ghasia Dodoma. Ujenzi wa jengo moja (1) umekamilika na majengo saba (7) yapo katika hatua mbalimbali.

Miradi inayotekelezwa kupitia Mfuko wa Tuzo na Tozo

50. ***Mheshimiwa Spika,*** Mfuko wa Tuzo na Tozo ulianzishwa mwaka 2010 kwa mujibu wa Kifungu cha 66 (1) na (2) cha Sheria ya Jeshi la Polisi na Polisi Wasaidizi, Sura ya 322. Mfuko huo unalenga kutoa huduma ya ustawi wa askari ikiwemo kulipa fidia kwa askari wanaoumia au kufariki wakiwa kazini, kugharamia matibabu nje ya nchi na kuboresha miundombinu ya kazi na makazi ya askari.

51. ***Mheshimiwa Spika,*** kupitia mfuko huo, Wizara imeendelea kujenga na kuendeleza miradi mbalimbali kama ifuatavyo: kuendeleza ujenzi wa vituo vinne (4) vya Polisi Daraja "A" kwa gharama ya Shilingi bilioni 1.5 katika Mikoa ya Dodoma, Ruvuma, Rukwa na Mkoa wa Kipolisi Tarime Rorya. Pia, Shilingi bilioni 2.55 zimetumika kuanza na kuendeleza ujenzi wa vituo nane (8) vya Polisi vya Daraja "B" katika Wilaya za

Kiomboi – Singida, Kilindi na Korogwe – Tanga, Buhigwe - Kigoma, Mpimbwe - Katavi, Magharibi “A” - Mjini Magharibi, Karagwe – Kagera na Micheweni - Kaskazini Pemba.

52. ***Mheshimiwa Spika,*** Shilingi bilioni 1.9 zimetumika kumalizia ujenzi wa vituo vitano (5) vya Polisi vya Daraja “B” katika Wilaya za Bagamoyo, Kisarawe, Kibiti na Mkuranga – Pwani na Wilaya ya Kishapu – Shinyanga. Vilevile, Shilingi bilioni 1.14 zimetumika kuanza ujenzi wa vituo nane (8) vya Polisi Daraja “C” katika Kata za Bukanga na Mugeta – Mara; Gwanumpu na Kitanga – Kigoma; Mutukula, Mrongo na Nyakaiga – Kagera; na Lukumbule – Ruvuma. Pia, Shilingi bilioni 2.3 zimetumika kuendeleza ujenzi wa ofisi saba (7) za Makamanda wa Polisi wa Mikoa ya Geita, Manyara, Mtwara, Simiyu, Songwe, Temeke na Rufiji.

53. ***Mheshimiwa Spika*****,** Wizara kupitia Jeshi la Polisi imetumia Shilingi milioni 350 kujenga ukuta wa nyumba saba (7) za makamishna katika maeneo ya Mwangaza Jijini Dodoma, Shilingi milioni 100 kuendeleza ujenzi wa nyumba tatu (3) za kuishi askari kambi ya Mfikiwa Mkoa wa Kusini Pemba. Pia, Shilingi milioni 500 kuendeleza ujenzi wa bweni la ghorofa tano (5) lenye vyumba 40 vya kulala wanafunzi 80 katika chuo cha Maafisa wa Polisi Kidatu. Vilevile, Shilingi milioni 600 zimetumika kujenga Hospitali ya Rufaa ya Jeshi la Polisi

Barabara ya Kilwa, Dar es Salaam na Shilingi milioni 270 kujenga Zahanati ya Polisi Mkoa wa Songwe.

54. ***Mheshimiwa Spika*****,** Shilingi milioni 174.54 zimetumika kufanya ukarabati wa maghorofa 13 ya kuishi askari katika Kambi ya Polisi Barabara ya Kilwa Mkoa wa Kipolisi Temeke Dar es Salaam. Ukarabati wa majengo hayo umeanza na unatarajiwa kukamilika ifikapo Juni 2026. Aidha, Shilingi milioni 359 zimetumika kumalizia ujenzi wa jengo moja (1) lenye kituo cha Polisi Daraja “C” na nyumba ya kuishi familia mbili (2) za askari eneo la Tumbatu Mkoa wa Kaskazini Unguja.

Upatikanaji wa Vitendea Kazi

55. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi imepokea kiasi cha Shilingi bilioni 247.48 kwa ajili ya ununuzi wa magari 412 na pikipiki 24 za kuongozea misafara. Hadi kufikia Aprili 2026 magari 76 na pikipiki 24 zimepokelewa na magari 336 yanatarajiwa kupokelewa ifikapo Juni 2026. Aidha, Jeshi limepokea Shilingi bilioni 64.79 ambazo zimetumika katika ununuzi wa vifaa vya kijeshi.

56. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, Wizara kupitia Jeshi imenunua vifaa vya kisasa vya uchunguzi na mawasiliano pamoja na vifaa vya doria mtandaoni vyenye thamani ya Shilingi bilioni 182 kwa ajili ya kudhibiti uhalifu unaotokana na kukua kwa

teknolojia. Upatikanaji wa vitendea kazi hivyo umeongeza ufanisi wa kazi kwa kufanya doria mtandaoni ili kuzuia matukio ya uhalifu na kuwezesha shughuli za upelelezi kufanyika kwa wakati**.**

Miradi ya TEHAMA

57. ***Mheshimiwa Spika,*** katika uimarishaji wa matumizi ya TEHAMA Jeshi limetumia Shilingi milioni 500 kujenga Mfumo wa udhibiti wa taarifa za Afya katika Hospitali za Jeshi la Polisi (Police Health Management Information System - PHMIS) kwa kuzingatia mahitaji ya Jeshi na miongozo ya Wizara ya Afya. Pia, mfumo huo umeboresha ukusanyaji wa maduhuli yanayotokana na matibabu, udhibiti wa utendaji kazi na ufanisi wa vifaa na watumishi.

Upimaji na Ulipaji wa Fidia kwa Maeneo ya Polisi

58. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2025/26 Wizara kupitia Jeshi la Polisi imepokea Shilingi milioni 249 kwa ajili ya fidia na upimaji wa maeneo 166 katika Mikoa ya Geita, Kagera, Katavi, Kigoma, Lindi, Njombe, Manyara, Mara, Morogoro, Pwani, Rukwa, Singida, Shinyanga na Mkoa wa Kipolisi Tarime Rorya. Upimaji wa maeneo hayo utasaidia kuepuka migogoro ya ardhi na kuboresha mazingira ya kazi na makazi kwa maafisa, wakaguzi na askari. Aidha, Shilingi

milioni 300 zimetengwa katika mwaka 2026/27 kwa ajili ya kupima maeneo na kulipa fidia.

Miradi Itakayotekelezwa katika Mwaka 2026/27

59. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara kupitia Jeshi la Polisi itatekeleza miradi ya kipaumbele ifuatayo kwa gharama ya Shilingi bilioni 171.59: ununuzi wa magari 190 ya operesheni kwa gharama ya Shilingi bilioni 30, pikipiki 1,500 za Polisi kata/shehia kwa gharama ya Shilingi bilioni 6, usimikaji wa mifumo ya TEHAMA na ununuzi wa redio 6,010 za masafa marefu kwa gharama ya Shilingi bilioni 14.36 pamoja na ununuzi na usimikaji wa mfumo wa alama za vidole (AFIS) kwa gharama ya Shilingi bilioni 15.

60. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Wizara kupitia Jeshi linatarajia kufanya ununuzi wa vifaa vya kijeshi kwa gharama ya Shilingi bilioni 91.73; ununuzi wa sare za Polisi na vifaa vya ushonaji kwa gharama ya Shilingi bilioni 15.24; na ufungaji wa minara 15 ya mawasiliano ya redio ya masafa mafupi katika mikoa ya Iringa, Kagera, Kaskazini Unguja, Katavi, Morogoro, Mbeya, Mwanza, Mara, Njombe, Pwani na Songwe kwa gharama ya Shilingi bilioni 1.84. Pia, kulipa fidia za viwanja vya Polisi na upimaji wa maeneo kwa gharama ya Shilingi milioni 300 na kulipa madeni ya wazabuni kwa gharama ya Shilingi milioni 100.

61. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka wa fedha 2026/27 Wizara kupitia Jeshi la Polisi itatekeleza mpango wa ujenzi na ukarabati wa majengo ya polisi wa miaka mitano (5) kuanzia mwaka 2026/27 hadi 2030/31 kwa kuendeleza miradi ifuatayo: ujenzi wa ofisi na nyumba za makazi ya askari kwa gharama ya Shilingi bilioni 8.99; ukarabati wa nyumba za askari kwa gharama ya Shilingi milioni 880; ujenzi wa vituo vya Polisi 42 vikiwemo vituo 12 kati ya 23 vilivyochomwa moto wakati wa Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2025 kwa gharama ya Shilingi bilioni 16.68; kuendeleza ujenzi wa Hospitali ya Rufaa ya Jeshi la Polisi Barabara ya Kilwa, Dar es Salaam kwa gharama ya Shilingi milioni 912; ujenzi wa *rest house* Mkoa wa Dodoma kwa gharama ya Shilingi milioni 689; kukarabati na kukamilisha mabweni saba (7) ya wanafunzi katika vyuo na Shule ya Polisi Tanzania Moshi kwa gharama ya Shilingi bilioni 1.41.

SHUGHULI ZA SHIRIKA LA UZALISHAJI MALI LA JESHI LA POLISI

62. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi linatekeleza majukumu ya kibiashara na uwekezaji katika miundombinu ya kisasa itakayosaidia katika utekelezaji wa majukumu ya Jeshi la Polisi kama ilivyo azma ya uanzishwaji wake.

Utekelezaji wa Miradi ya Kimkakati

Mradi wa Ujenzi wa Vituo vya Ukaguzi wa Vyombo vya Moto Nchini

63. ***Mheshimiwa Spika,*** maandalizi ya utekelezaji wa mradi wa ujenzi wa vituo vya ukaguzi wa vyombo vya moto unaendelea kwa mujibu wa sheria, kanuni na miongozo ya uendeshaji wa miradi ya Ubia. Napenda kulijulisha Bunge kuwa Kamati ya Uendeshaji wa Miradi ya Ubia (PPP Steering Committee) imeridhia Shirika kuendelea na uwekezaji katika mradi huo. Aidha, Kampuni ya *Mandatory Vehicle Inspection Tanzania* imeanzishwa kwa ajili ya utekelezaji wa mradi huo ambao utahusisha ujenzi wa vituo 26 Tanzania Bara. Mkataba wa ubia umesainiwa tarehe 30 Aprili 2026 na kazi inayoendelea sasa ni maandalizi ya kuanza ujenzi wa vituo hivyo. Matarajio ni kuwa na vituo kumi (10) vilivyokamilika katika miezi nane ya kwanza baada ya kusainiwa kwa mkataba wakati ujenzi wa vituo vingine ukiendelea.

Mradi wa Udhibiti wa Makosa Barabarani katika Barabara Kuu (Highway Patrol)

64. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, Shirika linaendelea na maandalizi ya utekelezaji mradi wa ubia wa udhibiti makosa barabarani katika barabara kuu kwa awamu. Rasimu ya mkataba wa

utekelezaji wa mradi imeandaliwa na kuwasilishwa kwenye mamlaka na utaanza baada ya kusainiwa kwa mkataba huo.

Utekelezaji wa Miradi ya Kibiashara

65. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika limeendelea kutekeleza miradi ya kibiashara ili kukuza mtaji. Katika mwaka 2025/26, Shirika limeendelea kutoa huduma saidizi katika Bandari ya Dar es Salaam pamoja na bandari ndogo zilizo chini yake katika kusimamia watendaji wa kutwa 858 pamoja na kazi ya upakuaji wa magari na kuyapeleka katika bandari kavu zilizopo Dar es Salaam. Vilevile, Shirika linatoa huduma za ushonaji na usambazaji wa sare na vifaa vya ushonaji, mafunzo ya usalama kwa taasisi pamoja na usafirishaji wa mizigo.

66. ***Mheshimiwa Spika,*** mradi mwingine wa kibiashara unaotekelezwa na Shirika ni Usafirishaji na Usindikizaji wa Fedha na Vito vya thamani ambapo hadi kufikia Aprili 2026 Shirika limetoa huduma ya usindikizaji fedha katika *Automated Teller Machine* (ATM) za Benki ya NMB nchini. Ili kuongeza ufanisi katika mradi huo, Shirika limenunua magari matatu (3) maalum ya kusafirishia fedha yatakayoanza kutoa huduma hiyo kwa wateja. Kupatikana kwa magari hayo, kunatoa fursa kwa Shirika kuendendelea kuimarisha huduma zake kwa wateja. Pia, mwezi Aprili 2026

Shirika limesaini mkataba mwingine na Benki ya NMB kwa ajili ya kuongeza mawanda ya huduma.

67. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, Shirika linatoa huduma za ulinzi kwa watu binafsi pamoja na taasisi za umma. Katika kutekeleza huduma hii, Shirika linatoa huduma ya ulinzi wa miundombinu ya kimkakati ya Serikali ikiwemo mradi wa Mwendokasi Awamu ya Pili (DART Phase II – Posta – Mbagala) na Soko Kuu la Kimataifa la Kariakoo.

68. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Shirika limekusanya mapato ghafi ya Shillingi bilioni 7.66 kutokana miradi ya kibiashara inayotekelezwa ikilinganishwa na Shilingi bilioni 3.4 kwa kipindi kama hicho mwaka 2024/25.

HALI YA ULINZI NA USALAMA MAGEREZANI

69. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imeendelea kudumisha hali ya ulinzi na usalama magerezani kwa kuimarisha operesheni za kiusalama pamoja na usimamizi wa magereza nchini. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, jumla ya wafungwa na mahabusu 23,514 walihifadhiwa na kupatiwa huduma za msingi ikiwemo chakula, malazi, mavazi na huduma za afya. Kati ya hao, wafungwa walikuwa 19,704 na mahabusu 3,810.

70. ***Mheshimiwa Spika,*** takwimu hizo zinaonesha idadi ya wafungwa magerezani imepungua kwa asilimia 13.2 ikilinganishwa na idadi ya wafungwa na mahabusu 27,088 (wafungwa 19,400 na mahabusu 7,688) waliokuwepo magerezani katika kipindi kama hicho mwaka 2024/25. Hali hiyo imetokana na kuimarishwa kwa ushirikiano na taasisi za haki jinai katika kuhakikisha hali ya uhifadhi inaimarika magerezani.

71. ***Mheshimiwa Spika,*** kupungua kwa idadi hiyo ya wafungwa pia kumetokana na msamaha wa Mhe. Rais kwa wafungwa na matumizi ya adhabu mbadala yanayohusisha Mpango wa Parole na kifungo cha nje. Hatua hizo zimeleta matokeo chanya katika kupunguza msongamano magerezani, kuchochea mabadiliko ya tabia kwa wafungwa na zimesaidia kuboresha utoaji huduma za uhifadhi kwa viwango stahiki vinavyozingatia haki za binadamu na misingi ya utawala bora katika magereza yote nchini.

72. ***Mheshimiwa Spika,*** wafungwa 2,405 walinufaika na msamaha wa Mhe. Rais uliotolewa wakati wa Maadhimisho ya Miaka 64 ya Uhuru wa Tanganyika yaliyofanyika tarehe 09 Desemba 2025 na Miaka 62 ya Muungano wa Tanganyika na Zanzibar yaliyofanyika tarehe 26 Aprili 2026. Kufuatia msamaha huo, wafungwa 458 waliachiwa huru na wafungwa 1,947 walipunguziwa sehemu ya vifungo vyao na

kuendelea kutumikia adhabu zilizobaki magerezani. ***Napenda kutumia fursa hii kumshukuru Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa ridhaa yake ya kutoa msamaha kwa wafungwa hao***.

73. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kusimamia matumizi ya adhabu mbadala magerezani kupitia huduma ya Parole na kifungo cha nje. Katika kipindi husika wafungwa 412 wamenufaika na huduma ya Parole na wafungwa 897 wametolewa magerezani kwa utaratibu wa Kifungo cha Nje (Extra Mural Labour - EML). Hatua hizo zimesaidia kupunguza hali ya msongamano na kuhamasisha mabadiliko chanya ya tabia za wafungwa waliopo magerezani.

74. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuendelea kuimarisha huduma ya Parole, Jeshi limetoa mafunzo kwa wajumbe 66 wa Bodi za Parole, Wakuu wa Magereza wa Mikoa sita (6) na Maafisa Parole 78 waliopo katika Mikoa ya Geita, Kagera, Mara, Shinyanga, Simiyu na Singida. Aidha, elimu kuhusu Sheria ya Bodi za Parole imetolewa kupitia vyombo vya habari, maonesho mbalimbali ya kitaifa, mitandao ya kijamii pamoja na maadhimisho ya sherehe ya miaka 64 ya Jeshi la Magereza. Katika mwaka 2026/27 Shilingi milioni 402.70

zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa majukumu ya Parole.

Kuimarisha Matumizi ya TEHAMA Magerezani

75. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kuimarisha ulinzi, usalama na usimamizi wa magereza nchini kupitia uboreshaji wa miundombinu ya kiusalama, matumizi ya mifumo ya kisasa ya upekuzi, pamoja na kuendeleza matumizi ya TEHAMA katika usimamizi wa wafungwa na mahabusu. Hatua hii inalenga kuongeza ufanisi wa utendaji, kuzuia vihatarishi vya kiusalama na kuimarisha uhifadhi na usimamizi wa taarifa muhimu za wafungwa na mahabusu.

76. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 Shilingi milioni 900 zimepokelewa kwa ajili ya kujenga Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Wafungwa na Mahabusu waliopo magerezani (PIMIS). Utekelezaji wa mradi huo umefikia asilimia 50, hatua inayowezesha mfumo kuanza kupokea taarifa za wafungwa na mahabusu. Kwa sasa, kazi ya kuingiza taarifa hizo inaendelea katika gereza la Isanga – Dodoma na Karanga – Kilimanjaro. Katika Mwaka wa Fedha 2026/27 Shilingi bilioni 1.50 zimetengwa kwa ajili ya kuendeleza ujenzi wa mfumo huo na kugharamia kazi ya uingizaji wa taarifa za wafungwa na mahabusu katika magereza makuu matano (5) ya Arusha, Karanga, Keko, Segerea na Ukonga.

77. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Jeshi kwa kushirikiana na Mahakama ya Tanzania limeendelea kuimarisha matumizi ya TEHAMA katika usikilizaji wa mashauri ya mahabusu kupitia huduma ya Mahakama Mtandao. Katika kipindi husika, Jeshi limeongeza wigo wa upatikanaji wa huduma hiyo kutoka magereza 66 hadi 84. Hatua hii imeendelea kuchangia upatikanaji wa haki kwa wakati.

Huduma ya Usafirishaji wa Mahabusu na Wafungwa

78. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imeendelea kuboresha huduma ya usafirishaji wa mahabusu na wafungwa kwenda na kurudi mahakamani. Lengo la huduma hii ni kuhakikisha upatikanaji wa haki kwa wakati, kuongeza ufanisi katika uendeshaji wa mashauri ya jinai na kupunguza ucheleweshaji wa kesi unaotokana na changamoto za usafirishaji wa wafungwa na mahabusu.

79. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026, Jeshi limenunua mabasi mawili (2) ya kusafirisha mahabusu kwenda na kurudi mahakamani yenye thamani ya Shilingi milioni 878. Upatikanaji wa magari hayo, umewezesha utolewaji wa huduma hiyo katika mkoa wa Mbeya. Hatua hii imewezesha kuongeza wigo wa utoaji wa huduma hiyo na kufikia mikoa mitano (5) ambayo ni Arusha, Dar es Salaam, Dodoma, Mbeya na Pwani.

80. ***Mheshimiwa Spika,*** katika Mwaka wa Fedha 2026/27, Shilingi bilioni 10.70 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa magari. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 9 ni kwa ajili ya magari ya shughuli za utawala na Shilingi bilioni 1.70 magari ya utoaji wa huduma ya kusafirisha mahabusu kwenda Mahakamani katika Wilaya za Kyela, Tukuyu na Mbarali - Mbeya pamoja na Mkoa wa Mwanza. Aidha, Jeshi litaendelea na utoaji wa huduma ya usafirishaji wa mahabusu katika mikoa mingine kwa awamu kulingana na upatikanaji wa fedha.

Huduma za Urekebishaji

81. ***Mheshimiwa Spika***, urekebishaji ni hatua ya kubadilisha tabia, fikra, mwenendo, hisia za mkosaji ili kumjenga na kumfanya kuwa raia mwema katika jamii. Jukumu la urekebishaji wa wafungwa magerezani linatekelezwa kupitia utoaji wa mafunzo rasmi, ushauri nasihi na huduma za kiroho. Pia, urekebishaji huo hufanyika kupitia michezo na burudani pamoja na kuwapatia wafungwa stadi za maisha zinazotolewa katika shughuli za kilimo, ufugaji, ujenzi, viwanda na utunzaji wa mazingira ambazo zinatekelezwa magerezani. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 wafungwa 12,172 wameshiriki katika shughuli hizo.

(i.) Utekelezaji wa Shughuli za Urekebishaji Kupitia Programu za Elimu na Mafunzo ya Stadi za Kazi

82. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 jumla ya wafungwa 148 walipatiwa mafunzo ya ujuzi kupitia Vyuo vya Magereza kwa mchanganuo ufuatao: wafungwa 73 wamepatiwa mafunzo ya Ufundi katika Chuo cha Mafunzo ya Ufundi Stadi kilichopo Ruanda Mbeya, wafungwa 9 wamehitimu mafunzo ya elimu na ujuzi kupitia Gereza la Wami Vijana - Morogoro na 66 wanaendelea na mafunzo katika chuo hicho. Pia, Jeshi kwa kushirikiana na Chuo cha Uhasibu Arusha (IAA) linaendelea na utoaji wa programu maalumu ya mafunzo na elimu kwa njia ya kidijitali katika Gereza Arusha. Aidha, katika kipindi husika wafungwa 239 wamehitimu mafunzo ya ujasiriamali na usimamizi wa biashara.

83. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Jeshi limezindua Mwongozo wa Urekebishaji wa Wafungwa utakaotumika kusimamia kwa ufanisi utekelezaji wa programu za urekebishaji magerezani. Mwongozo huo unalenga kuweka mwelekeo wa pamoja katika utekelezaji wa programu za urekebishaji kwa kuimarisha misingi ya uwajibikaji na ufuatiliaji, kusimamia na kulinda haki na utu wa wafungwa, kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya urekebishaji, kuweka utaratibu na uratibu madhubuti wa utekelezaji wa

programu hizo, kukuza ushirikishaji wa wadau katika shughuli za urekebishaji wa wafungwa, pamoja na kuimarisha utoaji wa taarifa na utunzaji sahihi wa kumbukumbu.

84. ***Mheshimiwa Spika,*** mwongozo huo umeainisha hatua kuu nne katika mzingo wa urekebishaji (Rehabilitation Circle), ambazo ni hatua ya mapokezi, kipindi cha kutumikia kifungo (incarceration), maandalizi kabla ya kutoka gerezani (pre-release) na utangamanisho wa mfungwa katika jamii (re-integration). Hadi kufika Aprili 2026 maafisa mapokezi 762 kutoka magereza yote wamejengewa uwezo kuhusu matumizi ya mwongozo huo ambao unatarajiwa kuanza kutumika Julai 2026.

(ii.) Urekebishaji kupitia Shughuli za Kilimo, Viwanda na Utunzaji wa Mazingira

85. ***Mheshimiwa Spika,*** shughuli za kilimo, utunzaji wa mazingira na viwanda hutumika katika kuwapatia wafungwa stadi za kazi na maisha kama sehemu ya huduma za urekebishaji. Programu hizo hutekelezwa sambamba na uzalishaji wa bidhaa zitokanazo na viwanda, mazao ya misitu, kilimo na mifugo.

86. ***Mheshimiwa Spika,*** katika msimu wa kilimo wa mwaka 2025/26 jumla ya ekari 10,455.12 za mazao ya kilimo

zimelimwa katika mashamba mbalimbali ya Magereza. Kati ya ekari hizo, 4,687.6 zimelimwa zao la mahindi, 955.52 maharage, 1,192 mpunga, 1,513 alizeti na 2,107 mazao mengine. Mazao hayo bado yapo shambani na matarajio ya mavuno ni tani 5,643.8 za mahindi, 824.8 za mpunga, 334.71 za maharage na tani 713.88 za alizeti. Mavuno hayo yanatarajia kutosheleza mahitaji ya chakula cha wafungwa na mahabusu kwa asilimia 102.3 za mahindi; 82.5 mpunga; 33.3 maharage na mafuta ya kula asilimia 78.2.

87. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kutekeleza maelekezo ya kujitosheleza kwa chakula cha wafungwa na mahabusu yaliyotolewa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan tarehe 09 Mei 2026 wakati akifunga rasmi Mafunzo ya Uongozi Ngazi za Juu Kozi Na. 28 na Uongozi Daraja la Pili Kozi Na. 48. Wizara kupitia Jeshi la Magereza imetenga Shilingi bilioni 10 katika mwaka 2026/27 kwa ajili ya kuanzisha mradi wa kimkakati wa shamba la kilimo la kielelezo katika Gereza Mollo lililopo Wilaya ya Sumbawanga, mkoani Rukwa.

88. ***Mheshimiwa Spika,*** shamba hilo lenye ekari 4,500 litalimwa mazao ya mahindi (ekari 3,000) na maharage (ekari 1,500) kwa matarajio ya kuzalisha tani 5,400 za mahindi na tani 1,500 za maharage. Mradi huo utatekelezwa kupitia kilimo

cha umwagiliaji na utawezesha Jeshi la Magereza kujitosheleza kwa chakula cha mahindi na maharage na kutoa mafunzo endelevu kwa wafungwa ili kuwapatia ujuzi katika shughuli za kilimo.

89. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, katika kutekeleza programu za utunzaji wa mazingira, Jeshi kwa kushirikiana na Wakala wa Misitu Tanzania (TFS), Mfuko wa Misitu Tanzania (TaFF) na wadau wengine limefanikiwa kuhifadhi ekari 84,712.68 za misitu asilia na kupanda miti 2,001,258 ya aina mbalimbali katika mashamba ya magereza. Aidha, jumla ya miti 31,500 ilivunwa, kuuzwa na kuchangia maduhuli ya Serikali ya Shilingi milioni 331.85. Katika mwaka 2026/27, Jeshi linatarajia kupanda miti 2,200,000 pamoja na kuendelea kuimarisha matumizi endelevu ya rasilimali za misitu kwenye maeneo ya magereza.

90. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, urekebishaji wa wafungwa kupitia shughuli za viwanda umeendelea kuimarishwa katika magereza mbalimbali nchini. Katika kipindi husika Shilingi milioni 197.19 zimepokelewa kwa ajili ya kugharamia ukamilishaji wa ujenzi wa jengo la karakana katika Gereza la Vijana Wami – Morogoro. Jengo hilo litatumika kwa ajili ya kutolea mafunzo ya stadi kwa wafungwa vijana.

(iii.) Ushirikiano na Taasisi Nyingine za Urekebishaji Nje ya Nchi

91. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imeendelea kuimarisha mahusiano, kujifunza na kubadilishana uzoefu kutoka taasisi za magereza katika nchi mbalimbali duniani. Katika kipindi husika, askari wa Jeshi la Magereza wameenda nchini Shelisheli kupitia utaratibu wa kubadilishana uzoefu wa watumishi. Aidha, wataalamu wameshiriki ziara za kikazi katika nchi za Afrika Kusini, Burundi, China, Ghana, Indonesia, Kenya, Marekani, Misri, Msumbiji, Namibia, Rwanda, Uganda, Ujerumani na Zimbabwe. Ziara hizo zimewapatia nafasi ya kujifunza na kubadilishana uzoefu. Vilevile, maafisa wengine wanatekeleza jukumu la ulinzi wa amani katika nchi za Somalia – UNMIT na Sudani Kusini – UNMISS.

(iv.) Uimarishaji wa Utoaji wa Huduma za Ustawi wa Jamii na Ushauri wa Kisaikolojia Magerezani

92. ***Mheshimiwa Spika,*** huduma za ushauri nasihi zimeendelea kuimarishwa magerezani kwa kuyawezesha madawati ya utoaji wa huduma hizo kufanya kazi kwa kuzingatia weledi. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 Maafisa Ustawi wa Jamii 349 wametoa huduma hizo kwa wafungwa katika magereza yote nchini. Aidha, askari 40 wenye taaluma ya ustawi wa jamii wameajiriwa na wanaendelea na mafunzo

ya awali katika Chuo cha Mafunzo Kiwira - Mbeya. Kutokana na umuhimu wa wataalam hao katika kuimarisha jukumu la urekebishaji, katika mwaka 2026/27 Jeshi linatarajia kuajiri askari 60 wenye taaluma hiyo.

Matumizi ya Nishati Safi Magerezani

93. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara, kupitia Jeshi la Magereza, imeendelea kuimarisha matumizi ya nishati safi kwa ajili ya kupikia chakula cha wafungwa na mahabusu magerezani ikiwa ni sehemu ya utekelezaji wa Mkakati wa Matumizi ya Nishati Safi ya Kupikia. Hadi kufikia Aprili 2026, Shilingi bilioni 3.1 zimetumika kugharamia matumizi hayo ikiwemo kuviwezesha vituo 57 kutumia nishati zaidi ya moja inayohusisha gesi asilia, gesi vunde, LPG na mkaa mbadala kulingana na upatikanaji wa nishati katika kituo husika. Aidha, mashine 61 zimenunuliwa na kusambazwa magerezani kwa ajili ya kuchakata mkaa mbadala kwa kutumia mabaki ya mimea.

94. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Magereza imeshirikiana na Wakala wa Nishati Vijijini (REA) kuwapatia watumishi wote majiko na mitungi ya gesi. Utekelezaji huo ni jitihada zinazolenga kuimarisha matumizi ya nishati safi kwa watumishi wa Jeshi hilo ikiwa ni sehemu ya uhamasishaji wa matumizi ya nishati safi kwa jamii zinazozunguka vituo vya magereza. Katika mwaka 2026/27, Shilingi bilioni 7

zimetengwa kwa ajili ya kuwezesha utekelezaji wa matumizi ya nishati safi ya kupikia magerezani.

Ujenzi na Ukarabati wa Miundombinu ya Magereza

95. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kuimarisha miundombinu ya magereza kwa lengo la kuboresha mazingira ya kazi na makazi kwa watumishi pamoja na huduma za uhifadhi na urekebishaji wa wafungwa na mahabusu. Hadi kufikia Aprili 2026, Shilingi bilioni 2.22 zimepokelewa kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya Magereza. Kati ya fedha hizo Shilingi bilioni 1.06 ni kwa ajili ya ujenzi wa ofisi mbili (2) za Wakuu wa Magereza wa Mikoa ya Songwe na Geita na Shilingi bilioni 1.15 kwa ajili ya kugharamia ukarabati wa Gereza Isanga – Dodoma, Uyui – Tabora, Ukonga – Dar es Salaam na Lilungu – Mtwara. Ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya magereza hayo unaendelea na upo katika hatua mbalimbali za ujenzi.

96. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27, Shilingi bilioni 7 zimetengwa kwa ajili ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya magereza. Kati ya fedha hizo, Shilingi bilioni 2.90 zitagharamia ujenzi wa nyumba moja (1) ya makazi ya Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza na nyumba mbili (2) za makazi ya Makamishna wa Jeshi la Magereza Jijini Dodoma; Shilingi milioni 500 kujenga Ofisi

ya Mkuu wa Magereza Mkoa wa Njombe; Shilingi bilioni 2 kuendeleza ujenzi wa Magereza mapya ya Msalato – Dodoma na Kaliua – Tabora; na Shilingi bilioni 1.60 ni kwa ajili ya kufanya ukarabati katika Gereza Kuu Uyui – Tabora.

Upimaji na Ulipaji wa Fidia

97. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Jeshi la Magereza limepokea Shilingi milioni 329 kwa ajili ya upimaji na ulipaji wa fidia. Kati ya fedha hizo, Shilingi milioni 132 ni za kugharamia kazi ya upimaji wa maeneo 17 ya Magereza yaliyopo Wami Kuu, Mwamngomboli na Kiberege – Morogoro; Mlele – Katavi; Kalambo – Rukwa; Mayamaya na Sanzawa kwa Mtoro – Dodoma; Farm Kigongoni na Kifaru – Kilimanjaro; Kiwira (KK), Chunya na Lugombo – Mbeya; Farm Mavuji na Chikwale – Lindi; Farm Mbulu – Manyara; Kimara – Pwani na Mgwisha – Tanga ambapo upatikanaji wa hati miliki za maeneo hayo zipo katika hatua ya ukamilishaji. Pia, Shilingi milioni 197 zilizobaki ni kwa ajili ya kulipa fidia kwa wananchi wa Wilaya ya Kaliua, Tabora ambao maeneo yao yametwaliwa kwa ajili ya ujenzi wa gereza jipya la Wilaya ya Kaliua.

98. ***Mheshimiwa Spika,*** Jeshi limeendelea kutekeleza mikakati ya kuzuia na kutatua migogoro ya ardhi iliyopo maeneo ya magereza. Katika kipindi husika migogoro miwili (2) ya ardhi iliyokuwepo katika maeneo ya Gereza Mgagao - Iringa na

Kambi Kiberege – Morogoro imefanikiwa kutatuliwa. Aidha, Jeshi litaendelea kutekeleza mikakati ya kuwa na hati miliki za maeneo ya Jeshi ambapo katika mwaka 2026/27 Shilingi milioni 900 zimetengwa kwa ajili ya kulipa fidia katika maeneo ya Msanga - Dodoma, Liwale - Lindi na Ilemela – Mwanza.

HUDUMA ZA UANGALIZI WA WAFUNGWA WA VIFUNGO VYA NJE

99. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Wizara imeendelea kusimamia utekelezaji wa huduma za uangalizi wa wafungwa wa vifungo vya nje katika mikoa yote Tanzania Bara. Kupitia huduma hizo, jumla ya Taarifa za Uchunguzi wa Kijamii 6,051 ziliwasilishwa mahakamani. Taarifa hizo zimewezesha Mahakama kutoa hukumu kwa wafungwa 4,815 kutumikia adhabu zao kwenye jamii, ambapo wanaume ni 3,848 na wanawake ni 967.

100. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, wafungwa 4,100 wa vifungo vya nje walimaliza kutumikia vifungo vyao ambapo wanaume ni 3,315 na wanawake ni 785. Utekelezaji wa adhabu nje ya Magereza, umeendelea kusaidia kupunguza msongamano wa wafungwa magerezani na kuiwezesha Serikali kuokoa Shilingi bilioni 14.33 ambazo zingetumika kuwahudumia wafungwa hao endapo wangetumikia kifungo gerezani.

101. ***Mheshimiwa Spika,*** kazi zilizofanywa na wafungwa wanaotumikia vifungo nje ya magereza ni usafi wa mazingira, utunzaji wa bustani, kuzibua na kusafisha mitaro ya barabara. Vilevile, wafungwa hao walipanda miti 13,581 ya vivuli na matunda katika maeneo mbalimbali nchini. Katika kutekeleza kazi hizo, Serikali imeokoa jumla ya Shilingi bilioni 9.6 ambazo zingetumika kuwalipa vibarua.

102. ***Mheshimiwa Spika,*** utekelezaji wa adhabu nje ya magereza huenda sambamba na utolewaji wa programu za urekebishaji wa tabia za wafungwa ili kuwawezesha kuachana na vitendo vya uhalifu. Katika kipindi husika wafungwa 4,815 walipewa ushauri nasihi kulingana na mahitaji na changamoto zao binafsi; wafungwa 206 walipewa ujuzi wa ujasiriamali wa biashara ndogondogo ikiwemo mafunzo ya kilimo cha uyoga, upandaji wa majani ya mifugo, uandaaji wa vitalu vya miche ya miti ya vivuli na matunda na wafungwa 1,153 walifundishwa stadi za kazi na maisha.

103. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kutekeleza maelekezo ya Tume ya Rais ya kuangalia jinsi ya kuboresha Taasisi za Haki Jinai nchini, Wizara kwa kushirikiana na taasisi za Haki Jinai imeanza ujenzi wa Mfumo wa Usimamizi wa Taarifa za Wafungwa wa Vifungo vya Nje (*Non-Custodial Offenders Management Information System* - *NCO-MIS*). Ujenzi wa

mfumo huo umefikia asilimia 85 na unatarajia kukamilika ifikapo Juni 2026. Mfumo huo utakapokamilika utasomana na mifumo ya taasisi nyingine za Haki Jinai ili kurahisisha usimamizi na ufuatiliaji wa wafungwa wa vifungo vya nje.

104. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imetoa elimu kuhusu adhabu ya vifungo vya nje kwa wananchi na wadau wa haki jinai 387,617. Elimu hiyo imetolewa katika mahakama, maonesho mbalimbali ya kitaifa, kupitia vyombo vya habari na vituo vya maegesho ya pikipiki na bajaji katika mikoa 26 ya Tanzania Bara. Kutolewa kwa elimu hiyo kumeleta matokeo chanya katika utekelezaji wa sheria za vifungo vya nje ikiwa ni pamoja na kueleweka kwa dhana ya adhabu mbadala.

105. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka wa fedha 2026/27 Wizara imepanga kutumia Shilingi bilioni 4.97 kwa ajili ya kuwaweka kwenye programu ya vifungo vya nje, kuwasimamia na kuwafuatilia wafungwa 6,500. Pia, itatoa elimu ya utekelezaji wa sheria kwa wadau wa haki jinai, kufanya uchunguzi wa kijamii kwa wahalifu na kuanza kutumia Mfumo wa Kielektroniki wa Usimamizi wa Taarifa za Wafungwa wa Vifungo vya Nje ya Gereza.

SHUGHULI ZA SHIRIKA LA MAGEREZA (SHIMA)

106. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika la Magereza linatekeleza majukumu yake ya msingi ya uzalishaji katika shughuli za ujenzi, uchimbaji madini ya ujenzi, viwanda na kilimo kwa lengo la kujiendesha kibiashara na kuchangia katika urekebishaji wa wafungwa waliopo magerezani. Utekelezaji wa shughuli za miradi hiyo ni kama ifuatavyo:

Shughuli za Ujenzi

107. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026, Shirika limekamilisha miradi ya ujenzi wa majengo ya Ofisi ya Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) Mkoa wa Morogoro wenye thamani ya Shilingi bilioni 1.46 na ofisi ya Mamlaka ya Serikali Mtandao (eGA) Mkoa wa Iringa wenye thamani ya Shilingi milioni 490.33.

108. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika pia linaendelea na miradi ya ujenzi wa Vituo vya Zimamoto na Uokoaji katika Mkoa wa Mara kwa gharama ya Shilingi bilioni 1.76 na Mkoa wa Singida kwa gharama ya Shilingi bilioni 1.46. Ujenzi wa vituo hivyo unatarajiwa kukamilika Oktoba 2027.

109. ***Mheshimiwa Spika,*** shughuli nyingine zinazotekelezwa ni: ujenzi wa miundombinu ya Chuo cha Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kilichopo Chogo, Handeni - Tanga wenye thamani ya Shilingi bilioni 2.66 ambao unatarajiwa kukamilika Aprili

2028; na ujenzi wa jengo la Ofisi ya Manispaa ya Iringa wenye thamani ya Shilingi bilioni 4.30 ambao unatarajiwa kukamilika Aprili 2029.

Uzalishaji Chokaa Eneo la Wazo *Hill*

110. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika limeendelea na uchimbaji wa madini ya mawe ya chokaa na kifusi cha ujenzi katika eneo la Wazo Hill. Hadi kufikia Aprili 2026 jumla ya Shilingi bilioni 2.05 zimekusanywa kutokana na mauzo ya mawe ya chokaa tani 47,725.20 na kifusi cha ujenzi tani 268,017.39. Matarajio ni kufikia Shilingi bilioni 2.50 ifikapo Juni 2026.

Kampuni Tanzu ya Ulinzi – SHIMA *Guard Company Limited*

111. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 Shirika la Magereza kupitia kampuni tanzu ya ulinzi (SHIMA Guard Company Limited) limefanikiwa kutoa huduma ya ulinzi kwa taasisi za umma 42 na binafsi 19. Kupitia huduma hiyo, Shirika limetoa ajira kwa vijana wa kitanzania 927 na kukusanya jumla ya Shilingi bilioni 2.26.

Viwanda

112. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika linaendelea kutekeleza shughuli za uzalishaji katika viwanda vifuatavyo: Kiwanda cha Seremala, Kiwanda cha Ushonaji na Karakana Ukonga

– Dar es Salaam; Kiwanda cha Chumvi Lilungu – Mtwara; Kiwanda cha Samani – Arusha; Kiwanda cha Samani Uyui – Tabora; Kiwanda cha Sabuni Ruanda – Mbeya; na Kiwanda cha Maziwa Kingolwira – Morogoro. Hadi kufikia Aprili 2026 Shirika limekusanya mapato ghafi ya Shillingi milioni 808.66 kutokana na mauzo ya bidhaa zinazotengezwa viwandani.

113. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mwaka 2026/27 Shirika limetenga Shilingi milioni 650 kwa ajili ya kununua mashine na vitendea kazi kwa matumizi ya viwanda vya Samani vya Arusha, Ukonga – Dar es Salaam na Uyui – Tabora. Aidha, ili kuboresha huduma ya usafiri na usafirishaji Shirika limetenga Shilingi milioni 350 kwa ajili ya kununua magari ya kusafirisha mazao na mizigo.

Miradi ya Kilimo

114. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026, Shirika limevuna jumla ya tani 5,976.04 za mazao yaliyolimwa na kuhudumiwa katika ekari 8,262 zilizopandwa msimu wa mwaka 2024/25 kama ifuatavyo: mahindi tani 3,221.01; mpunga tani 297.83; maharage tani 54.7; ngano tani 9.1; alizeti tani 8.48; miwa tani 2,345.8; na mafuta ya mawese tani 39.12.

115. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya ekari 7,631 zimelimwa mazao yafuatayo: mahindi ekari 4,125; mpunga ekari 899; maharage ekari 153; alizeti ekari 100; miwa ekari 326 na michikichi ekari 2,028. Matarajio ya mavuno ni tani 6,746.52 kwa mchanganuo ufuatao: mahindi tani 3,712.3; mpunga tani 337.12; maharage tani 30.6; alizeti tani 12; miwa tani 2,608 na mafuta ya mawese tani 46.5.

116. ***Mheshimiwa Spika,*** Shirika linaendelea kuboresha mazingira ya uzalishaji katika miradi ya kilimo kwa kununua zana za kilimo. Hadi kufikia Aprili 2026, Shirika limenunua trekta saba (7) aina ya *New Holland* zenye thamani ya Shilingi milioni 575. Aidha, katika mwaka 2026/27 Shirika linatarajia kulima na kuhudumia jumla ya ekari 8,993. Mazao yatakayolimwa ni kama ifuatavyo: mahindi ekari 5,000; mpunga ekari 1,230; maharage ekari 200; alizeti ekari 155; miwa ekari 350 na kuhudumia michikichi ekari 2,058. Makadirio ya mavuno yanayotarajiwa ni mahindi tani 4,500; mpunga tani 461.25; maharage tani 40; alizeti tani 18.6; miwa tani 3,150 na mafuta ya mawese tani 46.5. Mavuno yanayopatikana kwa ujumla yanasaidia kuimarisha usalama wa chakula magerezani na kuongeza mapato ya Shirika.

HUDUMA ZA ZIMAMOTO NA UOKOAJI

117. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji inatekeleza jukumu la kuokoa maisha na mali katika majanga mbalimbali yanayotishia uhai na mali. Hadi kufikia Aprili 2026 Jeshi limezima moto na kufanya uokoaji katika matukio 4,436 ambapo majeruhi 1,713 waliokolewa. Baadhi ya matukio yaliyoleta madhara makubwa kwa jamii ni: ajali ya mabasi kugongana kisha kuwaka moto mkoani Kilimanjaro; watu kufukiwa na kifusi cha mgodi wa nyandorwa mkoani Shinyanga; maporomoko ya udongo Mbeya; na moto wa lori la kubeba mafuta Wilaya ya Mvomero mkoani Morogoro. Katika mwaka 2026/27 Jeshi la Zimamoto na Uokoaji litaendelea kutekeleza jukumu hilo kwa ufanisi ili kupunguza madhara yatokanayo na moto na majanga mengine.

Ukaguzi wa Kinga na Tahadhari ya Moto

118. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea kutoa huduma ya ukaguzi wa kinga na tahadhari ya moto na majanga mengine katika maeneo mbalimbali nchini. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Jeshi limefanya ukaguzi katika maeneo 62,100 kati ya maeneo 109,895 ambapo kiasi cha Shilingi bilioni 12.29 kilikusanywa sawa na asilimia 98.38 ya lengo la kipindi

husika. Katika mwaka 2026/27 jumla ya maeneo 110,000 yatakaguliwa na Shilingi bilioni 17 zinatarajiwa kukusanywa.

Matumizi ya Mifumo ya TEHAMA katika Utoaji wa Huduma za Zimamoto na Uokoaji

119. ***Mheshimiwa Spika,*** mfumo wa usimamizi wa kinga na tahadhari za moto umeendelea kuboreshwa zaidi ili kukidhi mahitaji ya sasa ikiwemo kuwawezesha watoa huduma binafsi za zimamoto na uokoaji kufanya maombi ya usajili na uhuishaji wa hati za umahiri. Hatua hii inalenga kuwaondolea usumbufu wananchi pamoja na kuimarisha kanzidata ya watoa huduma hao. Aidha, mfumo huo umeendelea kuwarahisishia wananchi kuomba huduma ya ukaguzi na tahadhari dhidi ya moto na kuimarisha usalama katika maeneo yao nchi nzima. ***Natumia fursa hii kuwahamasisha wananchi kuendelea kutumia mfumo huo unaopatikana kupitia https://portal.zimamoto.go.tz.***

120. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Jeshi linaendelea na maandalizi ya awali ya utengenezaji wa mfumo wa operesheni utakaogharimu Shilingi milioni 349. Mfumo huo unatarajiwa kukamilika Aprili 2027 na utarahisisha upatikanaji wa taarifa za miito ya matukio ya moto na majanga mengine kwa haraka pamoja na kusimamia namna ya uendeshaji wa mitambo ya kuzima moto na uokoaji.

Mitambo, Magari na Vifaa vya Kuzima moto na Uokoaji

121. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuboresha utoaji wa huduma za zimamoto na uokoaji kwa wananchi, Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imekamilisha mradi wa ununuzi wa mitambo na vifaa vya kuzima moto na uokoaji wenye thamani ya Dola za Marekani milioni 100. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imepokea mitambo 150, boti 23 na helikopta moja (1) kwa ajili ya kuzima moto na uokoaji, magari matatu (3) ya kukabiliana na moto wa kemikali, magari matano (5) ya kubeba maji na mitambo miwili (2) ya kuvuta magari mabovu yaliyopata ajali.

122. ***Mheshimiwa Spika, nachukua fursa hii kumshukuru kwa dhati Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuliwezesha Jeshi la Zimamoto na Uokoaji kupata vitendea kazi ambavyo vitaongeza ufanisi na tija katika utendaji kazi.***

123. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi husika, Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na Uokoaji imepokea magari 17 ya shughuli za utawala na ukaguzi na mitambo mitatu (3) ya kuzima moto. Magari 17 yamenunuliwa kupitia fedha za Serikali; mitambo miwili (2) imetolewa na Serikali ya Ujerumani; na mtambo mmoja (1) umetolewa kupitia mradi

wa *Rusumo Power Plant*. Pia, Jeshi linaendelea na taratibu za ununuzi wa magari sita (6) ambayo yanatarajiwa kupokelewa Juni 2026. Katika mwaka 2026/27 Shilingi bilioni 1.03 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa magari matano (5) ya utawala na ukaguzi.

Ununuzi na Ukarabati wa *Fire Hydrants*

124. ***Mheshimiwa Spika,*** kutokana na uhitaji mkubwa wa *Fire Hydrants* hasa katika ngazi ya Wilaya na Halmashauri, Jeshi kwa kushirikiana na mamlaka za maji linatekeleza mpango wa miaka mitano ambao ulianza 2025 na unaratajiwa kukamilika 2030 kwa ajili ya kufunga *Fire Hydrants* 4,256 katika ngazi za Wilaya na Halmashauri zitakazowezesha upatikanaji wa maji ya kuzima moto. Hadi kufikia Aprili 2026, Jeshi limepokea *Fire Hydrants* 56 kutoka mamlaka za maji zilizofungwa katika Mikoa 13 nchini. Aidha, katika mwaka 2026/27 Shilingi milioni 600 zimetengwa kwa ajili ya ununuzi wa *Fire Hydrants* 272.

Ujenzi wa Vituo na Makazi ya Askari wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji

125. ***Mheshimiwa Spika,*** katika jitihada za kusogeza huduma za zimamoto na uokoaji karibu na wananchi, Wizara kupitia Jeshi la Zimamoto na uokoaji imeendelea na ukamilishaji wa vituo saba (7). Hadi kufikia Aprili 2026 Jeshi la Zimamoto na

Uokoaji limekamilisha ujenzi wa vituo viwili (2) vya Zimamoto na Uokoaji katika Mikoa ya Njombe na Simiyu. Pia, umaliziaji wa ujenzi wa vituo vitano (5) vya Zimamoto na Uokoaji unaendelea na umefikia katika hatua zifuatazo; Manyara asilimia 97, Katavi 93, Geita 92, Kagera 95.5 na Songwe 98.

126. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, mwishoni mwa mwezi Februari, 2026 Jeshi limepokea Shilingi bilioni 2.46 kwa ajili ya ujenzi wa Vituo vya Zimamoto na Uokoaji katika Wilaya za Bunda, Gairo, Nzega na Sengerema pamoja na Halmashauri za Chalinze na Mafinga na kufanya ukarabati wa Kituo cha Zimamoto na Uokoaji Mkoa wa Ruvuma. Ujenzi na ukarabati wa vituo hivyo upo katika hatua za awali. Aidha, katika mwaka 2026/27 Shilingi bilioni 10.6 zimetengwa kwa ajili ya ujenzi wa vituo saba (7) vya Zimamoto na Uokoaji katika Mikoa ya Dodoma, Kigoma, Kilimanjaro, Mbeya, Mwanza, Pwani na Shinyanga.

127. ***Mheshimiwa Spika***, katika kuboresha makazi ya maafisa na askari, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji linaendelea na ujenzi wa nyumba za Makazi ya askari katika maeneo mbalimbali nchini. Hadi kufikia Aprili 2026, ujenzi wa majengo mawili ya ghorofa yenye uwezo wa kuishi familia 20 za askari katika eneo la Kikombo, Jijini Dodoma umefikia asilimia 70.

Elimu kwa Umma

128. ***Mheshimiwa Spika,*** Serikali imeendelea kuweka kipaumbele katika kulinda maisha na mali za wananchi kupitia utoaji wa elimu ya kinga na tahadhari dhidi ya moto na majanga mengine. Hadi kufikia Aprili 2026, elimu hiyo imetolewa katika maeneo 23,327, ikiwemo nyumba za ibada, taasisi za elimu na maeneo yenye mikusanyiko mikubwa ya watu. Aidha, kwa kutambua umuhimu wa vyombo vya habari katika kufikisha elimu kwa wananchi wengi kwa wakati mmoja, vipindi 52 vya runinga na 997 vya redio pamoja na kurasa za mitandao ya kijamii vimetumika kuongeza uelewa kwa jamii kuhusu kinga na tahadhari za majanga.

129. ***Mheshimiwa Spika,*** ushirikishwaji wa vijana hususan wanafunzi wa shule za msingi na sekondari ni nguzo muhimu katika kujenga jamii salama dhidi ya majanga ya moto na majanga mengine. Ushirikishwaji huo unahusisha utoaji wa elimu ya vitendo vya namna ya kutambua hatari za mapema na kuchukua hatua stahiki. Katika kipindi husika, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji limeanzisha klabu za zimamoto 158 na vikundi vya skauti 23 vyenye jumla ya wanachama 17,992 katika shule za msingi na sekondari na kuwapatia mafunzo ya kinga na tahadhari dhidi ya moto na majanga mengine.

130. ***Mheshimiwa Spika***, katika Mwaka wa Fedha 2026/27, Serikali imetenga jumla ya Shilingi milioni 669.21 kwa ajili ya kuimarisha utoaji wa elimu kwa umma na kuhamasisha wananchi kujiunga na vikundi vya wazimamoto jamii. Hii inaonesha dhamira ya dhati ya Serikali ya kujenga jamii yenye uelewa, utayari na uwezo wa kukabiliana na majanga.

UWEZESHAJI NA UDHIBITI WA UINGIAJI, UKAAJI NA UTOKAJI WA WAGENI NCHINI

131. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji inatekeleza jukumu lake la msingi la kuwezesha na kudhibiti uingiaji, ukaazi na utokaji wa wageni nchini kwa kuzingatia sheria, kanuni na taratibu za uhamiaji. Wageni hao huingia nchini kwa shughuli mbalimbali zikiwemo za uwekezaji, utalii, biashara na kijamii.

132. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya wageni 2,005,209 waliingia nchini ikilinganishwa na wageni 1,839,342 walioingia katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25. Aidha, wageni 1,762,314 walitoka nchini ikilinganishwa na wageni 1,698,420 waliotoka nchini mwaka 2024/25. Pia, wageni 171 walizuiliwa kuingia nchini kutokana na sababu za kiusalama pamoja na kutokidhi vigezo na sifa zinazowawezesha raia wa kigeni kuingia na kuendelea kuishi nchini.

133. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imeendelea kuwezesha na kudhibiti huduma za kiuhamiaji kwa raia wa Tanzania wanaotoka na kuingia nchini kwa shughuli mbalimbali. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya Watanzania 476,190 walitoka nchini na 443,561 walirejea nchini ikilinganishwa na Watanzania 400,434 waliotoka na 376,011 waliorejea katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25. Aidha, jumla ya Watanzania 229 walizuiwa kutoka nchini kwa kukosa vigezo vya kusafiri nje ya nchi na Watanzania 203 walirejeshwa kutoka mataifa mbalimbali kwa kukiuka sheria za nchi husika ikiwemo uingiaji na ukaazi usiozingatia taratibu zilizowekwa.

134. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imeendelea kuratibu maombi ya wageni wanaoomba kuwa raia wa Tanzania na Watanzania wanaokana uraia wao baada ya kupatiwa uraia wa nchi nyingine kwa mujibu wa Sheria ya Uraia, Sura 357 rejeo la mwaka 2023. Kwa kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili, 2026 jumla ya wageni 64 walipewa uraia wa Tanzania na Watanzania 17 waliukana uraia wao na kupata uraia wa Mataifa mengine.

135. ***Mheshimiwa Spika*****,** kwa ujumla idadi ya wageni walioingia nchini imeongezeka kutokana na jitihada zinazofanywa na Serikali ya Awamu ya Sita inayoongozwa na Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu,

Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuweka mazingira bora ya kuwavutia wageni katika sekta za utalii, uwekezaji na huduma za kijamii.

136. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuimarisha usalama wa mipaka na kuhakikisha wageni wanaoingia nchini wanakidhi vigezo vya kiusalama, Serikali imeboresha mifumo ya usalama katika viwanja vya ndege kwa kusanifu na kufunga mifumo ya *Advance Passengers Information System* (APIS) na *Personal Name Records* (PNR) katika Viwanja vya Ndege vya Kimataifa vya Julius Nyerere, Kilimanjaro na Abeid Amani Karume pamoja na Kiwanja cha Ndege cha Mwanza. Mifumo hiyo itawezesha kupatikana kwa taarifa za abiria mapema, kuzichambua na kufanya maamuzi stahiki kwa mujibu wa sheria kabla ya abiria hao kuruhusiwa kuanza safari ya kuja nchini.

Utoaji wa Vibali vya Ukaazi na Visa kwa Wageni

137. ***Mheshimiwa Spika*,** Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imeendelea kutoa vibali vya ukaazi kwa wageni wanaoingia, kuishi na kufanya kazi nchini. Kwa kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, jumla ya vibali vya ukaazi 20,339 vimetolewa kwa mchanganuo ufuatao: Daraja “A” 2,597; Daraja “B” 14,748; na Daraja “C” 2,994. Vibali 2,040 vimeongezeka ikilinganishwa na vibali 18,299 (Daraja “A”

2,566; Daraja “B” 12,090; na Daraja “C” 3,643) vilivyotolewa kipindi kama hiki mwaka 2024/25.

138. ***Mheshimiwa Spika*****,** pia, jumla ya Hati za Mfuasi 4,739 zilitolewa ikilinganishwa na hati 4,225 zilizotolewa katika kipindi kama hiki mwaka 2024/25. Vilevile, hati za msamaha 580 zilitolewa ikilinganishwa na hati 680 zilizotolewa katika kipindi kama hiki mwaka 2024/25. Aidha, visa 1,002,031 zilitolewa ukilinganisha na visa 908,960 kwa kipindi kama hiki mwaka 2024/25. Kwa mwaka 2026/27, Idara itaendelea kutoa vibali vya ukaazi na hati nyingine za kuingia nchini kwa wageni wanaokidhi vigezo vya kuwepo nchini.

Pasipoti na Hati Nyingine za Safari

139. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya pasipoti 78,583 zilitolewa kwa Watanzania. Kati ya pasipoti hizo 555 zilikuwa za kibalozi, 258 za kiutumishi na 77,770 za kawaida ikilinganishwa na pasipoti 114,448 zilizotolewa kipindi kama hiki mwaka 2024/25. Aidha, hati za safari za dharura 226,400 zilizotolewa ikilinganishwa na hati za safari za dharura 204,387 zilizotolewa 2024/25. Kwa mwaka 2026/27, Idara ya Uhamiaji itaendelea kutoa pasipoti na hati nyingine za safari kwa Raia wa Tanzania ili kuwawezesha kusafiri nje ya nchi kwa madhumuni mbalimbali.

Operesheni, Misako, Doria na Ukaguzi

140. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imeendelea kufanya operesheni, misako, doria na ukaguzi katika maeneo mbalimbali kwa lengo la kuwabaini, kuwakamata na kuwadhibiti wahamiaji haramu wanaoingia nchini. Hadi kufikia Aprili 2026 jumla ya watuhumiwa 49,469 wa makosa ya kiuhamiaji walikamatwa na kuchukuliwa hatua za kisheria, ambapo kati ya hao wahamiaji haramu 34,099 waliondoshwa nchini.

141. ***Mheshimiwa Spika*****,** ili kukabiliana na wahamiaji haramu hususan katika mikoa ya mipakani, Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imeanzisha Kanda Maalum za Uhamiaji Mikoa ya Kagera na Kigoma. Lengo la kuanzisha kanda hizi ni kudhibiti wahamiaji haramu kwa kuongeza askari na vitendea kazi katika maeneo hayo. Aidha, Idara itaendelea kufanya misako, doria na kuanzisha kanda nyingine katika maeneo ya kimkakati na yenye mwingiliano mkubwa wa wageni ili kuhakikisha wahamiaji haramu wanadhibitiwa ipasavyo.

142. ***Mheshimiwa Spika*****,** vilevile, Idara ya Uhamiaji imeendelea kutoa elimu ya uhamiaji na uraia kwa wananchi kupitia kampeni ya **"Mjue Jirani yako"** ili kubaini na kuzuia uhamiaji haramu. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya vipindi 1,033 vilifanyika kupitia redio,

televisheni, shule na mitandao ya kijamii. Kupitia kampeni hiyo uelewa wa wananchi kuhusu madhara na athari za kiusalama za wahamiaji haramu umeongezeka na hivyo kuwezesha upatikanaji wa taarifa za wahamiaji hao waliopo katika makazi ya wananchi.

143. ***Mheshimiwa Spika*, *napenda kutoa rai kwa Watanzania kuendelea kushirikiana na Idara ya Uhamiaji katika kuwafichua wageni wanaoishi katika maeneo yao kinyume na sheria, kanuni na taratibu za nchi. Kufanya hivyo kutaifanya Tanzania kuendelea kuwa salama.***

Uboreshaji wa Mfumo wa Uhamiaji Mtandao

144. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imepokea Shilingi bilioni 68.14 kwa ajili ya kuboresha huduma za uhamiaji mtandao. Fedha hizo zimetumika kununua vifaa vya TEHAMA, magari matano (5), malighafi za uchapaji wa pasipoti, ujenzi wa ofisi za wilaya tatu (3) ambazo ni Kahama, Karagwe na Nyasa, vibali vya ukaazi na vituo 23 vya kuingia na kutoka nchini. Katika mwaka 2026/27 Shilingi bilioni 69.94 zimetengwa kwa ajili ya ujenzi wa ofisi katika wilaya tisa (9); ununuzi wa magari 50; na ununuzi wa vifaa vya TEHAMA kwa ajili ya ofisi za uhamiaji 46 zilizopo katika Balozi za Tanzania nje ya nchi ikiwa ni sehemu ya kuboresha mfumo huo.

Vitendea Kazi, Majengo ya Ofisi na Makazi ya Askari wa Uhamiaji

145. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imepokea jumla ya Shilingi bilioni 5.7 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Miradi hiyo ni ununuzi wa magari 11 na pikipiki 90, ujenzi wa ofisi ya uhamiaji Mkoa wa Songwe ambao umefikia asilimia 28; ujenzi wa ofisi ya uhamiaji Mkoa wa Simiyu upo katika hatua za awali, ujenzi wa nyumba za makazi ya maafisa na askari katika eneo la Msalato Jijini Dodoma umefikia asilimia 5; ujenzi wa Chuo cha Uhamiaji Raphael Kubaga umefikia asilimia 70; na ukarabati wa Chuo cha Uhamiaji cha Kikanda Tanzania – TRITA umefikia asilimia 75. Aidha, mradi wa ujenzi wa ofisi ya Uhamiaji Makao Makuu Dodoma kupitia programu ya Serikali kuhamia Dodoma umefikia asilimia 85 ya utekelezaji wake.

146. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa mwaka 2026/27 Wizara kupitia Idara ya Uhamiaji imetenga jumla ya Shilingi bilioni 29.5 kwa ajili ya utekelezaji wa miradi ya maendeleo ikiwemo: ununuzi wa magari 47; kuendelea na ujenzi wa Ofisi za Uhamiaji mikoa ya Songwe na Simiyu na kuanza ujenzi wa ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Njombe; ujenzi wa nyumba za makazi ya maafisa na askari Msalato, Dodoma na Raphael Kubaga; na ununuzi wa majengo ya (National Social Security Fund –

NSSF) Moshi - Kilimanjaro na nyumba za makazi ya (National Housing Cooperation – NHC) Mkinga Tanga.

147. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, fedha hizo zitatumika kwa ajili ya ukarabati wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Singida; Ofisi ya Uhamiaji Kurasini; nyumba za makazi Mkoa wa Tanga; nyumba za makazi katika vituo vya uhamiaji vya Manyovu, Namanga na Holili; kiwanda cha uchapaji nyaraka Kijichi; na Chuo cha Uhamiaji cha Kikanda Tanzania.

148. ***Mheshimiwa Spika,*** ipo pia miradi inayotekelezwa na Ofisi ya Uhamiaji Zanzibar ikiwemo ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Mkoa wa Mjini Magharibi ambao umefikia asilimia 98; ujenzi wa Chuo cha Mafunzo ya Uhamiaji Kitogani Mkoa wa Kusini Unguja kwa awamu ya kwanza ukijumuisha jengo moja la madarasa na mabweni mawili (2) yenye uwezo wa kuchukua wanafunzi 620 ambao umefikia asilimia 96; na ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Wilaya ya Kusini Unguja – Paje ambao umefikia asilimia 45. Aidha, mradi wa ujenzi wa Ofisi ya Uhamiaji Wilaya ya Kati – Dunga umekamilika na kuanza kutumika.

USAJILI NA UTAMBUZI WA WATU NCHINI

149. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa - NIDA imeendelea kufanya usajili na utambuzi wa watu nchini ikiwemo raia wa Tanzania, wageni

wakaazi, walowezi na wakimbizi. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 NIDA imesajili na kutambua watu 1,145,334 wenye umri wa miaka 18 na kuendelea ikilinganishwa na watu 844,994 waliosajiliwa na kutambuliwa katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25. Hivyo, kufanya jumla ya watu waliosajiliwa na kutambuliwa kuwa 27,186,421 sawa na asilimia 86.4 ya lengo la kusajili watu 31,477,938 kulingana na sensa ya watu na makazi ya mwaka 2022.

150. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuongeza wigo wa huduma ya usajili na utambuzi NIDA imesajili Watanzania 156 waishio nje ya nchi katika Balozi za Tanzania nchini Canada, Marekani, Uingereza na Umoja wa Falme za Kiarabu hivyo kufanya jumla ya Watanzania 1,465 wanaoishi nje ya nchi kupatiwa huduma ya usajili na utambuzi kuanzia mwaka 2023.

151. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 watu 857,244 wamepatiwa Namba za Utambulisho wa Taifa – NIN ikilinganishwa na watu 757,189 waliopatiwa Namba za Utambulisho katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2024/25. Hivyo, kufanya jumla ya watu 22,654,206 waliopata Namba za Utambulisho wa Taifa. Namba hizo zinawawezesha wananchi kutambulika wakati wa kupata huduma mbalimbali za kiuchumi na kijamii katika taasisi za

umma na binafsi. ***Nitumie nafasi hii kuwahimiza waajiri wote nchini kuhakikisha kuwa waajiriwa wao wanahakikiwa kwa kutumia NIDA ili kujiridhisha kuhusu uraia wao pamoja na taarifa nyingine za utambuzi na hivyo kuendelea kuimarisha usalama wa Taifa letu.***

152. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi husika vitambulisho 232,535 vimechapishwa na kusambazwa katika ofisi za usajili za wilaya za NIDA na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyochapishwa na kusambazwa kuwa 21,563,057. Aidha, jumla ya vitambulisho 275,682 vimegawiwa kwa wananchi na kufanya jumla ya vitambulisho vilivyogawiwa kuwa 20,894,235.

153. ***Mheshimiwa Spika,*** pamoja na Serikali kusogeza huduma za ugawaji wa vitambulisho karibu na wananchi, na kuanzisha huduma ya kutuma ujumbe mfupi kwa wananchi ambao vitambulisho vyao vimechapishwa kuwataka kufika katika ofisi za wilaya walizojisajili na kuvichukua, bado kuna vitambulisho 668,822 katika ofisi za wilaya za NIDA ambavyo havijachukuliwa. ***Hivyo natoa wito kwa wananchi wote waliopewa taarifa ya kuchukua vitambulisho vyao kujitokeza kwenda kuvichukua kwa kuwa vitambulisho hivyo vitawawezesha kupata utambulisho rasmi katika kupata huduma mbalimbali za kijamii, kiuchumi na kiusalama ikiwemo Bima ya Afya,***

Ruzuku za Pembejeo za Kilimo, Ruzuku ya Wanufaika wa Mfuko wa TASAF na mikopo inayotolewa na Serikali na Sekta Binafsi pamoja na kutumia kitambulisho kama nyaraka ya kusafiria.

154. ***Mheshimiwa Spika,*** NIDA imeanzisha namba maalum ya kutuma ujumbe mfupi bila malipo (sms) ambayo ni 15274. Namba hiyo itamuwezesha mwananchi kufuatilia hatua ya maombi ya kitambulisho cha Taifa ilipofikia pamoja na kupata namba yake ya utambulisho bila kulazimika kufika katika ofisi za NIDA. ***Nitumie fursa hii kuwaomba Waheshimiwa Wabunge kuwahamasisha wananchi katika maeneo yao kutumia namba 15274 kupitia simu zao za mkononi kufuatilia maombi ya Vitambulisho vya Taifa.***

155. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuhakikisha NIDA inakuwa na kanzidata yenye taarifa sahihi za watu, Serikali imetoa kibali maalumu cha mwaka mmoja kuanzia mwezi Oktoba 2025 hadi Septemba 2026 cha kuruhusu wananchi waliotoa taarifa zisizo sahihi wakati wa usajili, kufanya mabadiliko ya taarifa hizo na kutoa taarifa sahihi. Hadi kufikia Aprili 2026 NIDA imepokea na kufanyia kazi maombi ya mabadiliko ya taarifa kutoka kwa wananchi 873. ***Hivyo, nitoe rai kwa wananchi wenye changamoto ya taarifa zao katika mfumo wa NIDA kutumia fursa iliyotolewa ya kufanya***

maboresho ya taarifa zao na kuhakikisha taarifa wanazotoa ni sahihi.

Upatikanaji wa Vitendea Kazi

156. ***Mheshimiwa Spika*****,** Serikali imeendelea kuboresha utendaji kazi wa NIDA kwa kununua magari 20, kompyuta 397, *scanner* 159, *printer* 116 na *UPS* 364 ambavyo vimesambazwa katika Ofisi zote za usajili nchini. Vitendea kazi hivyo vimeongeza kasi ya usajili na utambuzi ambapo jumla ya watu 1,145,334 wamesajiliwa, kuchakata taarifa na kutoa namba za utambulisho wa Taifa kwa wananchi waliokamilisha taratibu za usajili na utambuzi.

Uunganishaji wa Mfumo wa NIDA na Mifumo ya Taasisi nyingine

157. ***Mheshimiwa Spika,*** NIDA inaendelea kutekeleza maelekezo ya Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Amiri Jeshi Mkuu, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kuhakikisha mifumo ya taasisi zinazotoa huduma kwa wananchi inasomana. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, NIDA imeunganisha taasisi 17 na Mfumo wa Usajili na Utambuzi na kufanya jumla ya taasisi 147 (Taasisi za Umma 66 na binafsi 81) zilizounganishwa na mfumo huo.

Kazi zitakazotekelezwa katika Mwaka 2026/27

158. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka wa fedha 2026/27, Wizara kupitia NIDA itaendelea kusajili na kutambua watu wenye umri wa miaka 18 na kuendelea na kuwapatia Vitambulisho vya Taifa. Aidha, NIDA inatarajia kuanza kufanya usajili wa watoto kuanzia umri wa kuzaliwa ili kutoa namba ya utambulisho ya kipekee ambayo itajulikana kama JAMII NAMBA. Namba hiyo itatumika katika kupatiwa huduma mbalimbali za kiuchumi, kijamii na kiusalama tangu mtu anapozaliwa hadi mwisho wa maisha yake.

159. ***Mheshimiwa Spika*****,** vilevile, NIDA itaanza ujenzi wa ofisi 31 za usajili za Wilaya Tanzania Bara na Zanzibar, Ofisi ya Makao Makuu Dodoma na Kituo cha mafunzo na matengenezo ya vifaa vya TEHAMA Kibaha. Kazi ya usanifu wa mradi imekamilika na taratibu za kumpata Mkandarasi kwa ajili ya ujenzi zinaendelea.

160. ***Mheshimiwa Spika*****,** NIDA itaendelea kuboresha Mfumo wa Usajili na Utambuzi kwa kuongeza njia ya alama ya kibaiolojia inayotumia umbile la uso na mboni za macho (Facial and Iris Recognition System). Mfumo huo utawezesha utambuzi wa kibaiolojia kwa wasiokuwa na alama za vidole na kuwezesha kuwatambua kwa usahihi watu wenye umri chini ya miaka 18.

161. ***Mheshimiwa Spika*****,** NIDA inatarajia kuwezesha kadi ya Kitambulisho cha Taifa kubeba taarifa za utambulisho wa mtu zilizopo katika vitambulisho vingine ikiwemo bima ya afya, hati ya kusafiria katika nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki, leseni ya udereva na hivyo kupunguza wingi wa vitambulisho kwa mwananchi.

162. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, NIDA inatarajia kuboresha teknolojia ya uchapishaji vitambulisho kutoka teknolojia ya *Drop-on-Demand (DoD)* ambayo inatumika sasa na kwenda katika teknolojia ya kisasa ya *Laser Engraving* inayotumia mionzi (laser) katika kuchapisha vitambulisho. Hatua hiyo, itawezesha kuongeza ubora wa Vitambulisho vya Taifa, kuifanya kadi kuwa salama dhidi ya uharibifu au kughushi, kuiwezesha kadi hiyo kusomwa na mtu mwenye mahitaji maalum kupitia alama za mguso pamoja na kuwezesha kitambulisho kutumika kwa muda mrefu.

163. ***Mheshimiwa Spika*****,** pia, NIDA itaendelea kuelimisha umma kuhusu umuhimu wa usajili na utambuzi pamoja na matumizi ya Vitambulisho vya Taifa. Elimu hiyo itaongeza uelewa na mwitikio wa watu katika kusajiliwa na kutambuliwa na hivyo kunufaika na huduma mbalimbali zinazotolewa kwa kutumia Kitambulisho cha Taifa.

164. ***Mheshimiwa Spika*****,** utekelezaji wa kazi hizo unatarajia kugharimu jumla ya Shilingi bilioni 132.26. Kati ya fedha

hizo, Shilingi bilioni 96.37 ni fedha za ndani na Shilingi bilioni 35.89 ni fedha za nje ambazo ni mkopo kutoka Serikali ya Jamhuri ya Korea Kusini.

HUDUMA KWA WAKIMBIZI

165. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kuwapokea, kuwasajili na kuwapatia hifadhi, ulinzi na usalama waomba hifadhi na wakimbizi na kuhakikisha wanapatiwa huduma zote za kibinadamu pamoja na kuwatafutia suluhisho la kudumu kwa njia ya urejeaji wa hiari au kuhamishiwa nchi ya tatu.

166. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 waomba hifadhi wapya 1,214 walipokelewa na kusajiliwa. Waomba hifadhi hao walitoka mataifa ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo, Sudan, Sudan ya Kusini, Kenya, Ethiopia, Eritrea, Uganda, Misri, Syria, Afghanistan, Pakistani, Ukraine na Yemen.

167. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026, nchi yetu ilikuwa inahifadhi jumla ya wakimbizi na waomba hifadhi 158,954 ambapo kati yao, 70,952 ni wenye asili ya Burundi, 87,303 wana asili ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Congo na 699 kutoka mataifa mengine mchanganyiko.

168. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kwa kushirikiana na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi Duniani

(UNHCR) pamoja na wadau wengine muhimu, imetekeleza na kukamilisha zoezi la mahojiano ya kina na wakimbizi wenye asili ya Burundi waliopo katika kambi zote na makazi (Comprehensive Protection and Solution Based Assessment) ambapo mkimbizi mmoja mmoja alipata fursa ya kusikilizwa sababu zake zinazomzuia kurejea Burundi ili kuweza kuwatafutia suluhisho la kudumu. Matokeo ya zoezi hilo yalibainisha kuwa, zaidi ya asilimia 95 ya wakimbizi wa kutoka Burundi hawakuwa na sababu za msingi za kuendelea kupewa hifadhi ya kimataifa, kwa kuwa nchi hiyo sasa ina amani na utulivu wa kisiasa unaowezesha urejeaji salama na wa kuzingatia utu.

169. ***Mheshimiwa Spika,*** zoezi hilo lilifuatiwa na Mkutano wa Pande Tatu baina ya Serikali ya Tanzania, Serikali ya Burundi na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi Duniani (UNHCR) uliofanyika tarehe 26 - 28 Novemba 2025 Jijini Dar es Salaam. Mkutano huo ulithibitisha kuwa wakimbizi wa Burundi hawana sababu ya kuendelea kuwepo nchini kwa kuwa nchi yao ni salama, hivyo kuweka makubaliano kuwa wakimbizi hao wawe wamerejea nchini kwao ifikapo mwishoni mwa Juni 2026.

170. ***Mheshimiwa Spika,*** hadi kufikia Aprili 2026 jumla ya wakimbizi 76,403 walirejeshwa nchini Burundi kwa hiari yao na hivyo kupelekea kufungwa kwa Kambi ya Wakimbizi ya

Nduta iliyopo wilayani Kibondo, mkoani Kigoma. Vilevile, wakimbizi 561 walihamishiwa nchi za Australia (149), Canada (187), Sweden (205), Ufaransa (15) na Uingereza watano (5).

171. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa sasa Wizara inakabiliwa na changamoto kubwa ya kifedha katika eneo la hifadhi ya ukimbizi, kutokana na kupungua kwa rasilimali zinazotolewa na Shirika la Umoja wa Mataifa la Kuhudumia Wakimbizi (UNHCR). Kupungua huku kumeathiri kwa kiwango kikubwa utoaji wa huduma kwa wakimbizi pamoja na usimamizi na uratibu wa shughuli za hifadhi ya ukimbizi. Mathalani, tangu Juni 2025, Shirika la UNHCR lilisitisha kutoka malipo ya posho kwa Maafisa na Askari wa Jeshi la Polisi wanaohudumu katika kambi za wakimbizi, jambo lililosababisha Serikali kubeba gharama hizo kwa asilimia 100 na hivyo kuiongezea mzigo wa kifedha kwa Serikali.

172. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27, Wizara imetenga Shilingi bilioni 3.62 kwa ajili ya shughuli za usimamizi wa masuala ya wakimbizi nchini zikiwemo: kupokea na kusajili wakimbizi na waomba hifadhi; kujadili maombi ya hifadhi; na kusimamia, kuratibu na kuimarisha ulinzi na usalama katika maeneo ambayo wakimbizi wamepangiwa kuishi.

173. ***Mheshimiwa Spika,*** pia, fedha hizo zitatumika kusimamia utoaji wa huduma zote muhimu ndani ya kambi; kuwatafutia wakimbizi suluhisho la kudumu kwa njia ya urejeaji; kufuatilia wakimbizi waliojipenyeza na kuishi nje ya kambi za wakimbizi pasipo kibali maalum; na kuhakikisha shughuli za urejeshaji mazingira zinatekelezwa katika maeneo yanayozunguka kambi.

USAJILI WA JUMUIYA ZA KIRAIA

174. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kusajili na kufuatilia utendaji wa Jumuiya za Kiraia ili kudumisha amani na usalama nchini. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya Jumuiya za Kiraia 126 zimesajiliwa, ambapo 12 ni jumuiya za kidini na 114 zisizo za kidini. Pia, ukaguzi wa Jumuiya za Kiraia 350 umefanyika katika Mikoa ya Arusha, Dar es Salaam, Kilimanjaro, Mbeya, Morogoro, Mwanza, Ruvuma na Songwe. Lengo la ukaguzi huo ni kufuatilia utekelezaji wa masharti ya usajili pamoja na kubaini mchango wa jumuiya hizo katika maendeleo ya Taifa.

175. ***Mheshimiwa Spika,*** pia Wizara imetoa elimu kwa umma kuhusu aina za taasisi, vyama na vikundi vinavyopaswa kusajiliwa kwa mujibu wa Sheria ya Jumuiya, Sura ya 337. Elimu hiyo ilitolewa kwa wajumbe 36 wa Kamati za Usalama za Wilaya ya Mbeya Mjini, Momba na Songea kwa lengo la

kuwajengea uwezo wa kusimamia na kubaini viashiria hatarishi vya usalama katika uendeshaji wa jumuiya. Aidha, viongozi 308 wa jumuiya za kidini katika wilaya hizo walipewa semina ya kuwajengea uwezo wa kuongoza na kusimamia uendeshaji wa jumuiya zao kwa kuzingatia miongozo ya kisheria, katiba zao na masharti ya usajili.

176. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeanzisha programu za ushirikishwaji ili kuimarisha uelewa na uwajibikaji wa viongozi wa jumuiya za kiraia katika uendeshaji wa jumuiya zao. Kupitia programu hiyo, jumla ya viongozi wa jumuiya za kidini na zisizo za kidini 2,500 walipatiwa mafunzo kuhusu uendeshaji wa jumuiya unaozingatia sheria. Aidha, viongozi hao walikumbushwa umuhimu wa kudumisha na kuimarisha amani, utulivu na mshikamano wa kitaifa.

Ushirikiano na Jumuiya za Kiraia katika Kuhamasisha Amani, Utulivu na Umoja wa Kitaifa

177. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara kupitia Ofisi ya Msajili wa Jumuiya za Kiraia imeendelea kuhamasisha amani, utulivu na umoja wa kitaifa kwa kushirikiana na Jumuiya na Taasisi za kidini na zisizo za kidini nchini. Katika mwaka 2025/26 Wizara imeendesha semina na kufanya vikao na viongozi wa Jumuiya na Taasisi za kidini na zisizo za kidini katika mikoa na wilaya mbalimbali. Aidha, jumla ya vikao na semina 26 zimefanyika kwa lengo la kujengeana uwezo na

kuwakumbusha wajibu wa viongozi wa jumuiya za kiraia katika kudumisha amani, utulivu na kujenga umoja wa kitaifa.

178. ***Mheshimiwa Spika,*** kwa nyakati tofauti Wizara imeshirikiana na Jumuiya na Taasisi za Kidini katika shughuli mbalimbali kwa lengo la kuimarisha ushirikiano kati ya Serikali na Jumuiya za kidini, ambazo kwa muda mrefu zimekuwa ni wadau wakubwa wa maendeleo nchini. Jumuiya na Taasisi hizo ni kutoka Baraza la Maaskofu Katoliki Tanzania (TEC), Baraza Kuu la Waislamu Tanzania (BAKWATA), Jumuiya ya Kikristo Tanzania (CCT), Baraza la Makanisa ya Kipentekoste Tanzania (CPCT), Kanisa la Waadventista Wasabato Tanzania na *Hindu Council of Tanzania* na Jumuiya nyingine zilizosajiliwa na Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi.

179. ***Mheshimiwa Spika,*** katika mwaka 2026/27 Wizara imepanga kutekeleza kazi zifuatazo: kusajili na kuhakiki jumuiya za kiraia; kufanya ukaguzi wa jumuiya zilizosajiliwa; kutoa elimu juu ya umuhimu wa usajili wa vyama na vikundi vya kiraia; kuboresha vitendea kazi; kufanya tathmini ya vihatarishi vya kiusalama na kushiriki katika maonesho ya kitaifa. Jumla ya Shilingi bilioni 1.57 zimetengwa kwa ajili ya kutekeleza kazi hizo.

KUZUIA NA KUPAMBANA NA USAFIRISHAJI HARAMU WA BINADAMU

180. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kuchukua hatua mbalimbali kwa ajili ya kukabiliana na usafirishaji haramu wa binadamu nchini ikiwemo kuendesha operesheni za kuwaokoa waathirika na kuwakamata wahusika wa uhalifu huo. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026, jumla ya waathirika 160 waliokolewa na kusaidiwa. Kati ya waathirika hao, 60 ni watoto, 96 ni wanawake na wanne (4) ni wanaume. Aidha, waathirika 126 waliokolewa nchini na waathirika 34 waliokolewa kutoka nchi za Bahrain (1), India (2), Malaysia (8), Misri (1), Oman (19), Syria (1) na Umoja wa Falme za Kiarabu (2).

181. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, katika kipindi husika watuhumiwa 57 walikamatwa. Kati ya hao, watuhumiwa 45 walifikishwa mahakamani na kesi zao zinaendelea kusikilizwa katika Mikoa ya Dar es Salaam (14), Dodoma mmoja (1), Iringa (3), Kagera (2), Kilimanjaro (1), Lindi (1), Manyara (4), Mara (6), Morogoro (2), Mwanza (1), Ruvuma (1), Simiyu (1), Singida (3) na Songwe (5) na uchunguzi wa watuhumiwa 12 unaendelea.

182. ***Mheshimiwa Spika,*** Wizara imeendelea kuimarisha uwezo wa wadau wa haki jinai kwa kutoa mafunzo maalum ya kupambana na uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu.

Mafunzo hayo yanalenga kuwajengea uwezo wadau hao wa kuwatambua waathirika, kutoa huduma stahiki, kufanya upelelezi na kuendesha mashtaka kwa ufanisi. Katika kipindi cha Julai 2025 hadi Aprili 2026 jumla ya wadau 314 walipatiwa mafunzo hayo katika Mikoa ya Dar es Salaam, Kigoma, Kagera, Mwanza na Singida.

183. ***Mheshimiwa Spika,*** sambamba na hilo, Wizara imeongeza juhudi za utoaji elimu ya kukabiliana na usafirishaji haramu wa binadamu kwa jamii kupitia njia mbalimbali. Elimu hiyo ilitolewa kupitia mitandao ya kijamii, vipindi vya redio na televisheni, makongamano, semina, mikutano na maonesho ambapo jumla ya wananchi 19,076 walifikiwa.

184. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuimarisha mifumo ya upokeaji wa taarifa, Wizara imeanzisha Kituo cha Kupokea Taarifa za Uhalifu wa Usafirishaji Haramu wa Binadamu (Counter Trafficking in Persons Call Centre), ambapo wananchi wanaweza kutoa taarifa za dharura na kupata elimu kwa kupiga simu bure kupitia namba 195. Kwa sasa Wizara inaendelea kuitangaza namba hiyo ili iweze kufahamika kwa wananchi wengi na kuongeza ushiriki wa jamii katika mapambano dhidi ya uhalifu huu. ***Napenda kutoa rai kwa wananchi kuendelea kutoa taarifa na kupata elimu kuhusu usafirishaji haramu wa binadamu kupitia namba 195*.**

185. ***Mheshimiwa Spika,*** katika kuimarisha mapambano dhidi ya uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu, Wizara imeanzisha Ofisi ya Kanda ya Dar es Salaam itakayohudumia mikoa ya Dar es Salaam, Lindi, Morogoro, Mtwara, Pwani na Tanga. Vilevile, Wizara imepokea Shilingi milioni 72.47 kwa ajili ya kuanza ujenzi wa Mfumo wa Kielektroniki wa Kupokea, Kusimamia na Kuhifadhi Taarifa za Usafirishaji Haramu wa Binadamu (TIPMIS). Ujenzi wa mfumo huo umefikia asilimia 50 na unatarajiwa kukamilika ifikapo Juni 2026.

186. ***Mheshimiwa Spika,*** pia kiasi cha Shilingi milioni 250.45 kimepokelewa kwa ajili ya kuendelea na ujenzi wa nyumba salama moja (1) katika mkoa wa Dodoma kwa ajili ya kutoa hifadhi ya muda kwa waathirika na mashahidi wa uhalifu wa usafirishaji haramu wa binadamu. Ujenzi huo umefikia asilimia 60 na unatarajiwa kukamilika ifikapo Septemba 2026.

187. ***Mheshimiwa Spika,*** katika Mwaka wa Fedha 2026/27 Wizara imetenga Shilingi bilioni 2.76 kwa ajili ya kujenga nyumba salama moja (1) katika mkoa wa Dar es Salaam, kuandaa mpango mkakati wa kitaifa wa kuzuia na kupambana na usafirishaji haramu wa binadamu na kuendelea kufanya uchunguzi na operesheni za kusambaratisha mitandao inayojihusisha na usafirishaji

haramu wa binadamu. Vilevile, fedha hizo zitatumika kuwaokoa, kuwasaidia na kuwaunganisha waathirika na familia zao, kutoa mafunzo kwa wadau na elimu kwa umma na kuimarisha ushirikiano wa kitaifa, kikanda na kimataifa katika kupambana na uhalifu huo.

D. SHUKRANI

188. ***Mheshimiwa Spika,*** ninaomba nitumie fursa hii kuwashukuru Mhe. Ayoub Mohammed Mahmoud, Naibu Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi na Mbunge wa Jimbo la Chaani Mkoa wa Kaskazini Unguja; Ndugu Ally Senga Gugu, Katibu Mkuu; na Dkt. Maduhu Isaac Kazi, Naibu Katibu Mkuu kwa ushirikiano wao wanaonipatia katika kusimamia na kutekeleza majukumu ya Wizara.

189. ***Mheshimiwa Spika,*** vilevile, nawapongeza Wakuu wa Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara kwa kuendelea kuhakikisha nchi inakuwa na amani na utulivu, hivyo kuweka mazingira rafiki kwa wananchi na wageni kushiriki kikamilifu katika maendeleo ya kiuchumi na kijamii. Viongozi hao ni: Inspekta Jenerali wa Jeshi la Polisi, Camillus Mongoso Wambura; Kamishna Jenerali wa Jeshi la Magereza, Jeremiah Yoram Katungu; Kamishna Jenerali wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji, John William Masunga; na Kamishna Jenerali wa Uhamiaji, Dkt. Anna Peter Makakala. Pia, shukrani hizo nazitoa kwa Mkurugenzi Mkuu

wa Mamlaka ya Vitambulisho vya Taifa, Ndugu James Wilbert Kaji.

190. ***Mheshimiwa Spika,*** nawashukuru Mhe. Jaji Stephen M. Magoiga - Mwenyekiti wa Kamati ya Taifa ya Huduma kwa Jamii, Mhe. Balozi Khamis Kagasheki ambaye ni Mwenyekiti wa Bodi ya Parole, IGP Mstaafu Balozi Ernest J. Mangu - Mwenyekiti wa Kamati ya Kitaifa ya Kuzuia na Kupambana na Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Ndugu Omari Issa - Mwenyekiti wa Bodi ya Shirika la Uzalishaji Mali la Jeshi la Polisi na Meja Jenerali Mstaafu Hamisi R. Semfuko Mwenyekiti Mstaafu wa Bodi ya Shirika la Magereza kwa uongozi wao mahiri katika kusimamia kamati na bodi hizo. Uongozi wao umeongeza ufanisi katika Wizara. Pia, napenda kutambua michango ya wajumbe wote wa Kamati na Bodi hizo ambayo imeongeza ufanisi katika kuimarisha utendaji wake.

191. ***Mheshimiwa Spika,*** nitumie fursa hii pia kuwashukuru watumishi wote wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi wakiwemo Wakurugenzi, Wakurugenzi Wasaidizi, Makamishna, Naibu Makamishna, Wakuu wa Vitengo, Maafisa, Wakaguzi na Askari kwa kutekeleza majukumu yao kwa weledi. Jitihada zao zimechangia kuleta tija katika utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara kwa Mwaka 2025/26.

192. ***Mheshimiwa Spika*,** Wizara inazishukuru jumuiya za kikanda na nchi mbalimbali zikiwemo: Jumuiya ya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC) na Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC); pamoja na nchi za Brazil, Burundi, DRC, India, Indonesia, Jamhuri ya Korea Kusini, Jamhuri ya Watu wa China, Kenya, Misri, Msumbiji, Namibia, Rwanda, Uganda, Ujerumani, Umoja wa Falme za Kiarabu (UAE), Urusi, Uturuki na Zimbabwe kwa ushirikiano wao katika masuala mbalimbali kwenye nyanja za ulinzi na usalama.

193. ***Mheshimiwa Spika*,** pia ninayashukuru mashirika na taasisi za Kitaifa na Kimataifa zifuatazo: FSDT, GIZ, IOM, UNDP, UNHCR, UNICEF, World Bank, WFP, CAMARTEC, Chuo cha Uhasibu – Arusha, Chuo cha Ustawi wa Jamii – Dar es Salaam, NACTVET, PUMA Energy, REA, RUSUMO Power Company LTD, STAMICO, Taifa Gas, TPA, VETA, Benki za CRDB na NMB kwa kuunga mkono Serikali katika shughuli za kuimarisha amani na utulivu nchini.

194. ***Mheshimiwa Spika*,** ninazishukuru Jumuiya za Kidini na zisizo za Kidini na Mashirika Yasiyo ya Kiserikali pamoja na vyombo vya habari kwa kushirikiana na Wizara katika kuendeleza juhudi za kukuza amani na utulivu nchini. Pia, napenda kutoa shukrani za dhati kwa wananchi wote kwa moyo wa uzalendo, mshikamano na ushiriki wao katika kulinda na kuendeleza amani na utulivu katika maeneo yao.

195. ***Mheshimiwa Spika*,** kipekee na kwa moyo wa dhati naishukuru familia yangu wakiwemo wazazi wangu Dr. Katambi P. Kwiligwa na Mrs. Specioza Katambi, Mke wangu Violeth Shoo Katambi na watoto wangu Ernestina, Prais'eve, Michelle na JohnDenzel kwa kunipa ushirikiano unaoniwezesha kutekeleza vema majukumu ya Wizara. Pia, nawashukuru wananchi wa Jimbo la Shinyanga Mjini kwa upendo wao, kunichagua na kwa kushirikiana nami kwa maendeleo ya Jimbo letu. Aidha, nashukuru Chama cha Mapinduzi (CCM) na Viongozi wake wote kwa kuniamini.

E. HITIMISHO

Makadirio ya Ukusanyaji wa Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2026/27

196. ***Mheshimiwa Spika*,** katika Mwaka wa Fedha 2026/27 Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi imepanga kukusanya jumla ya **Shilingi 499,090,000,000** kutoka kwenye vyanzo mbalimbali. Ili kufikia lengo hilo, Wizara itaendelea kuimarisha matumizi ya mifumo ya kielektroniki na ununuzi wa vitendea kazi vya kisasa.

Maombi ya Fedha kwa Mwaka wa Fedha 2026/27

197. ***Mheshimiwa Spika*,** kwa heshima na taadhima, naomba sasa Bunge lako liidhinishe Bajeti ya jumla ya **Shilingi 2,443,215,927,000** kwa ajili ya matumizi ya Wizara ya

Mambo ya Ndani ya Nchi kwa mwaka 2026/27. Mchanganuo wa fedha hizo ni kama ifuatavyo:

(i) **Shilingi 1,953,366,486,000** sawa na **asilimia 80** ya Bajeti yote ya Wizara ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,183,766,640,000** ni Mishahara na **Shilingi 769,599,846,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo; na

(ii) **Shilingi 489,849,441,000** sawa na **asilimia 20** kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 453,955,843,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 35,893,598,000** ni fedha za nje.

198. ***Mheshimiwa Spika,*** naomba kutoa hoja.

Jedwali Na. 1: Muhtasari wa Bajeti ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2026/27

FUNGU	JINA LA FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	MAENDELEO		JUMLA
				FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	46,101,302,000	37,716,216,000	28,013,513,000	0	111,831,031,000
28	Jeshi la Polisi	793,502,485,000	446,306,614,000	202,755,043,000	0	1,442,564,142,000
29	Jeshi la Magereza	218,235,742,000	161,293,178,000	21,189,065,000	0	400,717,985,000
51	Makao Makuu ya Wizara	7,870,458,000	28,711,261,000	6,143,877,000	0	42,725,596,000
	NIDA	15,685,628,000	20,368,386,000	96,368,897,000	35,893,598,000	168,316,509,000
	Jumla Ndogo	**23,556,086,000**	**49,079,647,000**	**102,512,774,000**	**35,893,598,000**	**211,042,105,000**
93	Idara ya Uhamiaji	102,371,025,000	75,204,191,000	99,485,448,000	0	277,060,664,000
JUMLA KUU		**1,183,766,640,000**	**769,599,846,000**	**453,955,843,000**	**35,893,598,000**	**2,443,215,927,000**

Jedwali Na. 2: Muhtasari wa Bajeti ya Matumizi ya Kawaida ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2026/27

FUNGU	JINA LA FUNGU	MISHAHARA	MATUMIZI MENGINEYO	JUMLA YA FEDHA ZA MATUMIZI YA KAWAIDA
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	46,101,302,000	37,716,216,000	83,817,518,000
28	Jeshi la Polisi	793,502,485,000	446,306,614,000	1,239,809,099,000
29	Jeshi la Magereza	218,235,742,000	161,293,178,000	379,528,920,000
51	Makao Makuu ya Wizara	7,870,458,000	28,711,261,000	36,581,719,000
	NIDA	15,685,628,000	20,368,386,000	36,054,014,000
	Jumla Ndogo	**23,556,086,000**	**49,079,647,000**	**72,635,733,000**
93	Idara ya Uhamiaji	102,371,025,000	75,204,191,000	177,575,216,000
JUMLA KUU		**1,183,766,640,000**	**769,599,846,000**	**1,953,366,486,000**

Jedwali Na. 3: Muhtasari wa Bajeti ya Fedha za Maendeleo za Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2026/27

FUNGU	JINA LA FUNGU	MAENDELEO		JUMLA YA FEDHA ZA MAENDELEO
		FEDHA ZA NDANI	FEDHA ZA NJE	
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	28,013,513,000	0	28,013,513,000
28	Jeshi la Polisi	202,755,043,000	0	202,755,043,000
29	Jeshi la Magereza	21,189,065,000	0	21,189,065,000
51	Makao Makuu ya Wizara	6,143,877,000	0	6,143,877,000
	NIDA	96,368,897,000	35,893,598,000	132,262,495,000
	Jumla Ndogo	**102,512,774,000**	**35,893,598,000**	**138,406,372,000**
93	Idara ya Uhamiaji	99,485,448,000	0	99,485,448,000
JUMLA KUU		**453,955,843,000**	**35,893,598,000**	**489,849,441,000**

Jedwali Na. 4: Malengo ya Ukusanyaji wa Maduhuli ya Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi kwa Mwaka 2026/27

FUNGU	JINA LA FUNGU	LENGO	ASILIMIA
14	Jeshi la Zimamoto na Uokoaji	17,000,000,000	3.41
28	Jeshi la Polisi	130,500,000,000	26.15
29	Jeshi la Magereza	1,200,000,000	0.24
51	Makao Makuu ya Wizara	390,000,000	0.08
93	Idara ya Uhamiaji	350,000,000,000	70.12
JUMLA KUU		**499,090,000,000**	**100**

Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi, Mhe. Paschal Katambi Patrobass (Mb.), akipokea salamu kutoka kwa Askari wa Jeshi la Polisi mara baada ya kuwasili Makao Makuu ya Jeshi hilo kwa ajili ya ziara yake ya kikazi Jijini Dodoma, Januari 17, 2026.

Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi Mhe. Paschal Katambi Patrobass (Mb.) akiwa katika picha ya pamoja na Viongozi wa Wizara na Vyombo vya Usalama vilivyopo chini ya Wizara mara baada ya kuwasilisha Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti wa Mwaka wa Fedha 2025/26 pamoja na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Bajeti ya Wizara kwa mwaka 2026/27 Jijini Dodoma.

Mji wa Serikali – Mtumba
Mtaa wa Habari /Afya
S.L.P 2916,
40483 DODOMA
Simu: +255-26-2323189
Nukushi: +255-26-2323189
ps@moha.go.tz
https://www.moha.go.tz